Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din

DRUŽINSKI TEDNIK

Kajti sejali so veter in želi bodo vihar.

Iz knjige preroka Hosea
8. pogl. 7. odst.

Leto X. V Ljubljani, 15. septembra 1938. Štev. 37.

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja vsak četrtek. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 27/III. Telefon št. 33-32. Poštni predal št. 345. Račun Poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — NAROČNINA: za 1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, 1/1 leta 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki 2 1/2 dolarja. Naročnino je treba plačati vnaprej. ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo, za odgovore je priložiti za 3 dinarje znamk. — CENA OGLASOV: med besedilom stane vsaka enostolpčna petitna vrstica ali njen prostor (višina 3 milimetre in širina 55 milimetrov) din 7'—. Med oglasi stane vsaka petitna vrstica din 4'50. — Notice: — vsaka beseda din 2'—. Mali oglasi: vsaka beseda din 0'50. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu primeren popust.

Danes:

Naš novi roman

(Gl. str. 6 in 7)

Zakaj???

Iz sobotnega govora prezidenta Beneša

Govorim vam v trenutku najhujših mednarodnih težav po svetovni vojni... Govorim vam predvsem kot ljudem, ki si želite miru in pokoja in ki v svojem bližnjem spoštujete človeško dostojanstvo in dobro voljo. — — —

Naša republika se je vseh 20 let razvijala v miru in napredku; korak za korakom, brez kriz, brez preobratov in revolucij je miroljubno ustvarila politično demokracijo in svobodo, gospodarski in civilizacijski procvit, kulturni razmah, versko strpnost in socialno pravičnost. Kar so drugod dosegli z nevarnimi pretresljaji, da, celo s prevrati, smo mi uredili zgolj z razumom, brez slepe strasti. Imeli smo in imamo samo en problem, težaven večstoleten problem, problem, ki terja vsak čas novih oblik ureditve: narodnostni problem

A tudi to vprašanje smo skušali na naš način in z evolucijo spraviti z dnevnega reda.

Prezident je nato govoril o narodnostnem statutu in dejal:

Z uresničenjem naših predlogov želimo vsem našim državljanom in vsem narodnostim te države zajamčiti predvsem dejansko enakopravnost, takšno, kakršna izvira iz naše ustave, iz naših demokratskih idej in ustanov, in tako, da bo sleherna narodnost v državi dobila tisto mesto, ki ji številčno gre. — — —

Če smo se odločili za takšno rešitev, ob uri, ko je medsebojno zaupanje nekoliko omajano, je očitno, da polagamo s tem nemajhno žrtev na oltar miru. Popolnoma premišljeno prinašamo to žrtev. Hoteli bi prispevati k likvidaciji evropskih nesoglasij, hoteli bi pripomoči k dobremu sožitju z vsemi našimi sosedami, posebno z našo največjo sosedo, Nemčijo. —

Potem je prezident apeliral na vse prebivalstvo republike:

Še nikdar poprej ni bila odgovornost sleherniega izmed nas tolikšna ko danes. Bodite mirni, ohranite hladno kri! Opravljajte mirno svoje vsakdanje delo: to, predvsem to terja od vas domovina... Kajti danes doživljamo trenutke, ko se moramo vsi združiti ne glede na strankarske in narodnostne razlike, da ohranimo mir na tem koščku zemlje, kjer so naši očetje in dedi stoletja in stoletja mirno živeli in ustvarjali... Če bomo svoje narodnostne spore v miru in vzajemno uredili, kakor smo uspešno uredili celo vrsto drugih vprašanj, bo naša domovina med najlepšimi, najbolje upravlianimi, najbogatejšimi in najpravičnejšimi deželami na svetu.

Prezident je končal:

Če danes tako govorim prebivalstvu te države, mi tega ne narekuje skrb za bodočnost. Še nikdar v življenju nisem poznal strahu. Zmerom sem bil optimist, danes bolj kakor kdaj koli. Neomajna je moja vera v to državo. Zato vem, da bo naša država zmagovito prestala sedanje težave.

Bodimo torej trdni in polni vere, do bomo preboleli današnji čas; ohranimo mir in vero vase, v našo državo in v njen srečni razvoj. Bodimo pripravljeni na vse žrtve, toda ostanimo tudi v najhujših trenutkih optimisti. In kar je glavno: ne pozabimo, da vera in trdna volja gore prestavljata.

Pozdravljam vas in se vam zahvaljujem.

*

Prezident dr. Beneš je govoril z akademsko mirnostjo in stvarnostjo najprej v češčini, nato pa še v nemščini. Njegov govor je trajal dvakrat po dvajset minut; prenašale so ga med drugimi tudi naše radijske postaje.

V Ljubljani, 14. septembra.

Na Češkoslovaškem se dogajajo čudne stvari. Nemci razobešajo hitlerjevske zastave, šolski otroci (!) hodijo z materami v sprevodu po ulicah in zahtevajo samoodločbo, fanatični henleinovci napadajo orožništvo in policijo — veleznačilno je, da so nemiri zadnjih dni terjali smrt 8 Čehov in samo 3 Nemcev — sudetski Nemci postavljajo vladi ultimat. Zakaj?

Zakaj je položaj danes, po Hitlerjevem ponedeljskem govoru, tako napet, da ga v svetovnih prestolnicah primerjajo z usodnimi julijskimi dnevi leta 1914., ko je pokojna Avstrija poslala Srbiji nesprejemljiv ultimat?

Zakaj se dva tako kulturna naroda, kakor sta češki in sudetskonemški, danes na lepem ne moreta miroljubno sporazumeti? Naroda, ki sta stoletja živela v skupni deželi? Naroda, ki kulturno in gospodarsko tako srečno drug drugega dopolnjujeta? Naroda, ki sta bila še pred dobrim letom dni na najboljši poti, da sporazumno likvidirata še poslednja vprašanja, ki so ustvarjala med Nemci hudo kri?

Ni treba, da bi še posebej odgovarjali na vsa ta vprašanja. Naši bralci odgovor že dolgo vedo. Važnejša in nič manj usodna niso druga vprašanja.

Vprašanja na angleški naslov.

Zakaj so Angleži poslali lorda Runcimana v Prago? Da s prijateljskim posredovanjem ali z enostranskim pritiskom napravi v Srednji Evropi »red«?

Poseči moramo nekoliko nazaj, v bližnjo preteklost. V Abesinijo, na Španško, v Palestino. Zakaj so Angleži nahujskali ves svet na Italijane in se potem, ko je bilo treba izvajati posledice takšne politike, nejunaško umaknili in pustili druge, da so zanje pobirali kostanj iz žerjavice? Ker še niso bili pripravljeni na »končni obračun«? Dobro, denimo, da je tako, a potem se nam vsilijo nova vprašanja: zakaj se niso pripravili, ko je vendar ves svet vedel, da se čedalje bolj bliža dan tega »končnega obračuna«? Zakaj je hodil pokojni Macdonald nesrečnega spomina baš takrat k Mussoliniju na obisk, ko je Italija potrebovala angleško prijateljstvo, ne Anglija italijanskega? Zakaj so se britanski državniki baš takrat hodili klanjat nemškemu führerju, ko so Francozi gradili Maginotove utrdbe na meji in je Hitler moral misliti, da London ne bo stopil na stran Pariza, če bi dogodki kdaj dozoreli za veliko revanšo? Zakaj se Angleži vselej baš takrat spomnijo svojega germanskega sorodstva z Nemci, kadar je verjetnost napačnega pojmovanja takšnih gest največja?

Počila je španska državljanska vojna. In spet srečamo Angleže tam, kjer si jih pravi ljubitelj miru ne more želeti. Španska vojna traja danes ta dan že 25 mesecev in 3 tedne. Zakaj? Ker so se Angleži omejili zgolj na platonsko posredovanje; ker zbuja njihovo miroljubno posredovanje na vsem svetu vtis, da si ne žele čimprejšnjega, za obe strani poštenega in sprejemljivega miru; da niso v tem posredovanju res absolutno nevtralni. Pred dvema letoma bi bila energična in nedvoumna beseda iz Londona še zalegla; danes gredo dogodki na Španskem nevzdržno svojo pot — v katastrofo.

Lord Runciman

Palestina seveda je druga pesem. Tam Angleži ne občujejo z rokavicami s kalilci miru. Rekli boste: Palestina je britanska domena, Španija in Abesinija pa nista. Drži; primero smo postavili samo zato, da pokažemo: Velika Britanija zna biti močna in energična, kadar hoče. Zakaj noče drugod?

Zakaj je Anglija v Pragi močna in energična samo nasproti češkoslovaški vladi? Zakaj lord Runciman res ne posreduje, ampak samo enostransko pritiska? Zakaj je morala doslej popuščati samo praška vlada, henleinovci pa ne samo vztrajajo na svojih karlovarskih zahtevah, ne da bi bili doslej le za las popustili, ampak celo svoje zahteve od dne do dne bolj stopnjujejo? Sporazum je sad kompromisa; zakaj Runcimanovo »prijateljsko posredovanje« čedalje vidneje prehaja v diktat?

Danes vidimo sadove takšnega »prijateljskega« diktata.

Ondan je londonski »Times« razglabljal o možnosti amputacije sudetskih Nemcev. Baš v najneugodnejšem trenutku: tik pred usodnim Hitlerjevim govorom. Zakaj prav tedaj?

Angleški lordi radi dajejo »zaostali« Srednji Evropi svojo Irsko za zgled. Tudi tam so vladali večni nemiri, vse dotlej, pravijo, dokler ni britanska vlada ugodila irskim zahtevam in dala dublinski vladi popolne avtonomije. Samo eno ti častitljivi lordi — nalašč ali iz nevednosti? — pozabljajo: Angleži so se pogodili z Irci šele po svetovni vojni, ko so svoje domače razmere kolikor toliko uredili, torej v znosnem političnem ozračju. Ali moramo z nasveti tako radodarne lorde res mi spomniti na to, kako neusmiljeno so Angleži v svetovni vojni zatrli sleherni irski klic po svobodi? Ali naj jih spomnimo na usodo sira Rogerja Casementa, irskega rodoljuba, ki so ga leta 1916. Angleži ustrelili kot veleizdajalca, ker je sredi vojne skrivaj odšel v Nemčijo in koval z Nemci zaroto za odcepitev Irske od Anglije.

Češkoslovaška in z njo vsa Evropa preživljata danes najkritičnejše dni od leta 1914. Še pred nekaj tedni je kazalo, da se bodo viseči problemi vendarle dali na vse strani zadovoljivo urediti. Da se to ni zgodilo, ni največja krivda pri praški vladi, tudi ne pri Sudetih in ne onkraj njihovih mejá. Kriva je nesrečna angleška taktika.

Observer.

*

Zaradi neprestanih incidentov je praška vlada proglasila v torek v nekaterih obmejnih predelih obsedno stanje. Henlein je nato poslal ultimat vladi, da mora v 6 urah preklicati svoj ukrep, sicer bodo sudetski Nemci odklonili odgovornost za nadaljnje dogodke. Praška vlada je odgovorila, da pristane na to le tedaj, če dado sudetski Nemci sami poroštvo, da se bodo prenehale demonstracije proti državi.

Po proglasitvi obsednega stanja je v vsej republiki zavladal popoln mir in red. Kljub temu je položaj še zmerom zelo resen.

Iz ponedeljskega govora vodje Hitlerja

Kakor smo imeli ob začetku svojega gibanja doma v Nemčiji proti sebi strnjeno fronto od skrajnje desnice do skrajnje levice, tako vidimo danes skoraj ravno isto v svetovnem dogajanju. Toda če so takrat marširale z nami majhne čete, koraka danes za nami 75 milijonov Nemcev.

Hitler je nato obširno govoril o notranjih nemških zadevah, potem je pa prešel na Češkoslovaško:

Neznosno postaja, ko vidimo, kako je velik del našega naroda brez moči izročen nasilju, skrivajočemu se za demokratskimi frazami. Govorim o Češkoslovaški. Ta država je demokracija, to se pravi, ustanovila se je po demokratskih načelih, ko so večino njenega prebivalstva, ne da bi jo vprašali, prisilili v okvir države, ki jo je skoval versajski diktat. — — —

Če bi šlo za zadeve, ki se nas nič ne tičejo, bi bila to samo zanimiva ilustracija demokratskega pojmovanja o narodnih pravicah in samoodločbi. Toda med mnogimi narodi, ki jih v tej državi tako brutalno zatirajo, je tudi 3 ½ milijona Nemcev, t. j. toliko, kolikor ima n. pr. vsa Danska prebivalstva... Razmere v tej državi so neznosne. Gorje sudetskih Nemcev je nedopovedljivo. Hočejo jih popolnoma ugonobiti. Če 3 ½ milijona ljudi ne sme peti pesmi, ki Čehom niso všeč; če jih do krvi pretepejo, ker nosijo nogavice, ki Čehom ne ugajajo; če jih terorizirajo, ker se pozdravljajo med seboj s pozdravom, ki Čehom ni pogodu, utegne to biti simpatično zastopnikom demokracij, saj gre zgolj za 3 ½ milijona Nemcev. Toda zastopnikom teh demokracij povem, da nam to ni vseeno. Če sudetski Nemci drugod ne morejo dobiti pravice in pomoči, jo bodo dobili od nas.

Hitler je potem govoril o nemški politiki nasproti Franciji in Angliji, potem se je pa spet vrnil k češkoslovaškemu problemu:

Ko so se letos vršile na Češkem občinske volitve, je češka vlada mislila, da mora izdati posebne ukrepe, da tako prilisne na volilce in spremeni volilne rezultate. Edino uspešno sredstvo za dosego tega cilja se ji je zdelo brutalno ustrahovanje. Da to demonstracijo svetu maskira, si je izmislil gospod Beneš laž, da Nemčija mobilizira in pripravlja pohod na Češkoslovaško. Lahko ugotovim 1. da v tem času nismo vpoklicali nobenega vojaka v aktivno službovanje, in 2. da ni šel noben naš polk na mejo... Toda to miroljubnost Nemčije so pojmovali popolnoma drugače, češ da zato nismo ničesar ukrenili, ker smo se ustrašili odločnega nastopa Čehov in intervencije Francozov in Angležev. Razumeli boste, da velesila, kakor je Nemčija, takšnega napada ne more mirno sprejeti. Sem narodni socialist in zato sem vajen, vsakega napadalca takoj udariti nazaj. — —

Nismo voljni gledati, da bi v srcu Evrope zaradi nesposobnosti drugih držav nastala nova Palestina. Maloštevilni Arabci so brez obrambe in brez varstva. Nemci na Češkem pa niso brez varstva in niso sami.

Führer je končal:

Danes imamo pravico ponosno nositi glavo, in dolžnost, da je nikdar več ne sklonimo. To je naša zaobljuba! Tako nam Bog pomagaj!

*

Kancler Hitler je govoril 75 minut. Njegov ostri in strastni govor je neprestano prekinjalo frenetično odobravanje nürnberških množic.

Kaj sudetski Nemci zahtevajo, in kaj jim češkoslovaška vlada daje

8 točk Henleinovega karlovarskega programa	Koncesije praške vlade po tkzv. 4. načrtu
1 Popolna enakopravnost Nemcev in Čehov.	Vlada je na to pristala; narodnosti bodo zastopane sorazmerno s svojim številom v državni službi in v vseh javnih uradih.
2 Priznanje sudetskonemške skupine kot pravne osebnosti.	Državljani raznih narodnosti bodo pod zaščito posebnega zakona, tako da bodo varni i v gmotnem pogledu i pred političnim in socialnim zatiranjem.
3 Ugotovitev in priznanje ozemlja, kjer prebivajo Nemci.	Vlada na to zahtevo pristaja; ustregla bi ji z uvedbo nemške narodne samouprave, upravno organizirane s sistemom žup.
4 Nemška avtonomna samouprava v Sudetih na vseh področjih javnega življenja.	Vlada je na to zahtevo pristala.
5 Varnostne odredbe za Nemce, živeče zunaj strnjenega nemškega ozemlja.	Vlada je na to zahtevo v celoti pristala.
6 Odškodnina za vse krivice, prizadejane nemškemu prebivalstvu po letu 1918.	Vlada tej zahtevi ustreza; po eni strani s proporčno udeležbo sudetskih Nemcev v državni upravi in v vseh javnih uradih; po drugi strani s posojilom 700 milijonov Kč, namenjenim sudetskim deželam; naposled s poroštvom popolne enakopravnosti češčine in slovaščine, nemščine, madžarščine, poljščine in ruščine.
7 Priznanje in izvedba načela: na nemških tleh nemško uradništvo.	Vlada v splošnem na to zahtevo pristaja, toda spričo velike narodne pomešanosti prebivalstva bi se izvedba tega načela morala prilagoditi dejanskim potrebam i države i prebivalstva samega. Interesi države terjajo, da državni uradniki raznih narodnosti (in zato tudi nemški) opravljajo službo na vsem področju republike. Zato vlada vztraja na tem, da sme določeno število nemškega uradništva — a ne več ko 30 % — poslati v župe, kjer Nemci niso v večini. Dalje bi vlada spet uvedla stari policijski sistem, t. j. orožništvo in lokalno policijo (danes vzdržuje red v Sudetih državna policija).
8 Popolna svoboda izpovedovanja narodnosocialističnega svetovnega nazora.	To zahtevo vlada odklanja, ker čsl. država po svoji demokratski ustavi priznava vsakemu svojemu državljanu in sleherni skupini pravico do izpovedovanja katere koli narodnosti in katerega koli svetovnega nazora — a le v mejah zakonitosti.

Utrinki

KULTURNA BESEDA

»Najlepše lovorike, ki se državnik lahko z njimi ponaša, so tiste, ki nobeni materi ne izsilijo solz iz oči.«

(Iz nagovora staroste tujih diplomatov v. Berlinu, francoskega poslanika *Françoisa-Ponceta* na kanclerja Hitlerja pri sprejemu diplomatskega zbora v Nürnbergu.)

PRIHODNJA TOČKA

V časopisih beremo, da je v petek general Epp izjavil v Nürnbergu, da bo nemška vlada takoj po ureditvi čsl. problema postavila kot prvo točko svoje zunanje politike zahtevo po vrnitvi nemških kolonij.

Besedo ima zdaj londonski »Times«.

250 MILIJONOV DIN NA DAN

stane Nemčijo na dan sedanja mobilizacija. V treh mesecih — tako dolgo bodo po izjavah iz tretjega rajha trajali nemški manevri — dá to 2250 milijonov din.

(Iz časopisnih poročil.)

UTRINEK IZ NÜRNBERGA

»Kaj bo prinesel jutrišnji dan? To je odvisno od cele vrste psiholoških činiteljev, bolj kakor političnih. Včasih se zasačim pri misli: nekatere vidike te krize bi morda koristneje pojasnil Freud kakor vsi diplomati sveta skup.«

(*Jules Sauerwein* v svojem četrtkovem poročilu »*Paris-Soiru*« iz Nürnberga.)

PRED TREMI LETI...

»Teritorialna revizija pogodb problema ne uredi. Nemogoče je nemško ozemlje na Češkoslovaškem odtrgati od republike. Pangermanizem je najmanj tako nevarna evropska politika kakor panslavizem in mora pripeljati v katastrofo.«

(Izjava *Konrada Henleina* 10. decembra 1935. poročevalcu londonskega »*Daily-Telegrapha*«.)

ZA FRANCIJO NI IZBIRE

»V odločilnem trenutku, ko je treba izbirati med častjo in nečastjo, med pogumom in strahopetnostjo, med varljivo trenutno iluzijo in najvišjo blaginjo domovine, se Francija ne bo obotavljala.« Ta stavek iz današnje [desničarske] »Epoque« je docela v skladu s splošnim razpoloženjem [na Francoskem].

(Iz sobotnega poročila »*Zürcher Zeitung*« iz Pariza.)

POLJSKA

Po podatkih iz leta 1936. šteje Poljska okoli 35 milijonov ljudi. Po uradni *poljski* statistiki je med njimi dobrih 5 milijonov Ukrajincev, 1½ milijona Belorusov, 1·4 milijona Nemcev in 3·1 milijona Židov; ostali so Poljaki.

POPRAVEK

V torkovem »Slovencu« *beremo tole brzojavko iz Pariza:*

Današnji listi posvečajo posebno pozornost članku »*Berliner-Tageblatta*«, ki skuša omiliti vtis [petkovega] govora maršala Goeringa. »*Berliner Tageblatt*« pravi, da je govor maršala Goeringa v Nürnbergu njegovo osebno mnenje. Kakor je znano, je maršal Goering v svojem govoru označil Čehe za nekulturen narod.«

37 MILIJARD

Od začetka državljanske vojne na Španskem (julija 1936.) do konca junija t. l. je Italija izdala za podpiranje generala Franca 17 milijard lir (37,5 milijarde din, t. j. dobre tri naše letne državne proračune). Od tega denarja je šlo 4½ milijarde lir 1936. leta, 9 milijard lir 1937. leta in 3½ milijarde lir v prvih šestih mesecih letošnjega leta. Julija in avgusta je odšlo na špansko 30.000 italijanskih legionarjev. Vsega skup je danes na Španskem 70.000 italijanskih prostovoljcev, nemških pa 8000.

(»*Daily Herald*«, London.)

PO 30 LETIH

Vodstvo hotela »Weimarja« v Marijanskih Laznah je sobe, kjer je redno vsako leto stanoval angleški kralj Edvard VII., kadar je prišel na oddih, celih 30 let pustilo v takšnem stanju, v kakršnem so bile za obiskov visokega gosta; četudi je bil hotel nabito poln tujcev, so bile te sobe zmerom zaklenjene. Le prav posebno odlični gosti so bili deležni pravice, da si smejo te sobe ogledati, a le s praga; vanje ni smel nihče stopiti.

Ko so se začele konference sudetske stranke, je Henlein velel odpreti te sobe, obrisati prah in sneti sliko cesarja Franca Jožefa, ki je vsa leta po prevratu mirno visela na svojem mestu; namesto nje je obesil svojo podobo, sam se je pa zleknil v naslanjač, v katerem je nekoč sedel angleški kralj.

(Po pariški »*Europe Nouvelle*«.)

Specialni atelje
za okvirenje slik in gobelinov
JULIJ KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova ul. 4

Kakor v srednjem veku...

Zaljubljene žene so sežigale žive psičke, da bi si pridobile ljubezen svojih mož... ...In njih nič hudega ne sluteči možje so v kavi pili prah sežganih in stolčenih psov

(n) **Beograd**, septembra.

Te dni so v Beogradu prišli na sled nenavadni aferi, ki po svoji grozotnosti spominja na mračne zločine vražjevernega srednjega veka... Tri žene so zapletene v to strahotno zgodbo, tri žene, ki so se potegovale za ljubezen svojih mož po čuda nedovoljeni poti.

Preproste ženske so to, žene manjših obrtnikov. Ime jim je Katica, Anka in Anica. Stanujejo v dvoriščnih stanovanjih in so se — čisto po ženski navadi — kmalu sprijaznile med seboj. Vse tri je trla ljubosumnost, bale so se, da bi se njih možje ne pričeli zanimati za druge, lepše in mlajše ženske. Med njimi je bila Anica Zavišićeva, žena nekega čevljarja, posebno podjetna in živahna. Ni mogla preboleti moževe dozdevne nezvestobe. Kovala je razne načrte, kako bi si moža spet pridobila. Naposled se je spomnila na grozoten ljubavni napoj, ki ji ga je ob poroki povedala neka vražarka...

Zaupala ga je ob kavi svojima dvema sosedama. Njuna želja po ljubezni je bila prevelika, da bi se ustrašili nečloveških naukov tega recepta. Ni ju strašilo, da bi bilo treba speči živega, komaj rojenega psa, in tudi se nista stresli ob misli, da bi prah tega malega ščeneta pil njun mož vsako jutro v kavi, za zajtrk...

Rečeno, storjeno. Priskrbele so si belo ščene, še čisto mladó, krmežljavo in slepo. Kakor srednjeveške vračarice so se ponoči sešle v Ankinem stanovanju. Sedle so k razbeljenemu štedilniku, stlačile nebogljeno živalco v lonec, ga pokrile in postavile v pečico. Zjutraj so iz lonca potegnile ožgano, zoglenelo trupelce. Skoraj je že prhnelo...

Pri hišnem gospodarju so si izposodile velik možnar, češ da ga potrebujejo za tolčenje sladkorja. Gospodar jim ga je rade volje posodil, ker pač ni slutil, kaj bodo nečloveške žene tolkle v njem. Delo je bilo kmalu gotovo. Ostalo je samo še nekaj pesti črnega prahu. Tega so si razdelile med seboj in se hkrati zaklele, da ne bodo nikomur črhnile niti besedice o svojem početju.

Možje so se sicer pričeli pritoževati, da ima kava nekam čuden okus, a žene so jih znale prepričati, da je to samo zasirjeno mleko, ali se je pa le kava nekoliko pripražila... In možje so potrpežljivo pili grozotno brozgo...

Žal se pa posledice te čudovite ljubavne pijače nikakor niso hotele pokazati. Možje so kakor prej zvečer hodili ‚na seje' ali k prijateljem in v bližnje pivnice, in še zmerom so radi gledali tuje lepotice. Nesloga je zajela tri zarotnice. Očitale so druga drugi, da so nedvomno kaj pozabile ali se zmotile, kajti sicer bi bil prah moral učinkovati.

Iz nesloge so se rodili prepiri. Na smolo je bilo dvorišče majhno in stene so imele ušesa. Sprva ljudje niso razumeli, kaj naj bi pomenilo to nespravljivo sovraštvo med tremi sosedami; lepega dne je pa ena izmed njih v navalu svete jeze vzlic sveti prisegi izblebetala strahotno skrivnost...

»Le molči s svojim poštenjem,« je zalučala v obraz svoji nasprotnici, »če boš še dolgo regljala, bom vprašala tvojega moža, kako mu kaj v kavi diši prah sežganega ščeneta...«

Hišni gospodar je prisluhnil. Na lepem mu je postalo jasno, kam so izginili mladiči, ki jih je pred kratkim povrgla njegova psica. Spomnil se je tudi možnarja in zgrozil se je ob misli, da je uro pozneje njegova žena v njem tolkla sladkor.

Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kdaj očito. Zadeva se je hitro raznesla in nekdo jo je sporočil beograjskemu ‚Društvu za varstvo živali'. Društvo je brezsrčne žene naznanilo in te dni bodo morale pred sodiščem zagovarjati svojo nesmiselno ljubosumnost, ki jih je zapeljala v tako kruto mučenje nedolžne živali. Kaj so pa rekli možje, ki so pili ‚ljubezensko kavo', o tem beograjski listi previdno molče...

Pretekli dnevi so bili v znamenju šole. Po knjigarnah si srečal vse polno mamic, ki so v spremstvu svojih otrok kupovale prve šolske knjige.

Pretekli dnevi so bili za marsikaterega malega študentka na svoj način tragični, kajti prvi šolski dnevi so pomenili konec njegove zlate svobode. Končalo se je pohajkovanje in začelo se je novo življenje s svojimi prvimi dolžnostmi, torej pravo življenje, kajti od prvega šolskega dne do smrti nas ta čut dolžnosti in odgovornosti ne zapusti več.

V začetku so te dolžnosti majhne in nepomembne, čeprav težke. Težko se nam zdi vstati, težko se nam zdi učiti se — za učitelja, kajpak, ne zase! — in težko se nam zdi delati tako, kakor želi in ukazuje učitelj, ko smo bili vendar vajeni, da nas je naša ljuba mama zmerom ubogala.

Šolski dnevi so se torej pričeli, in sicer težko. Težko za otroke, ker je prvi šolski dan pomenil tudi konec njih neskrbne svobode, težko tudi za starše, ker posega šola znatno v njihov proračun. V gospodinjskem proračunu se prvič pojavijo čisto nove postavke. Vpisnina, šolnina, čevlji, obleka, zvezki in še veliko drugih stvari. Od razreda do razreda so ti izdatki večji in jih je teže plačati, posebno za tiste tako težko, ki se tudi sicer bore za vsakdanje življenje. Saj veste kako je to: zmerom nove knjige in zmerom novi zvezki! To so postavke, ki se bo nad njimi marsikateri oče resno zamislil in marsikatera mati tudi zjokala.

S prvim šolskim dnem se zbujajo prvi upi, a tudi prve solze.

Haka

Politični teden

GOVOR NOTRANJEGA MINISTRA dr. Antona Korošca v Prekmurju

Volitev še ne bo!

V nedeljo dne 11. t. m. je na narodnem taboru v Črenšovcih v Prekmurju govoril med drugimi tudi notranji minister dr. Anton Korošec.

Minister je v začetku svojega govora poudaril, da je napačno mišljenje, da bi narodni tabori slovenske JRZ pomenili začetek volilne borbe. »Mi ne stojimo v volilni dobi,« pravi dr. Korošec. »Tabori nam služijo, da svetu dokažemo svoja nacionalna in patriotska čustva, da pred vsem svetom priznamo svojo slovensko in jugoslovansko zavednost in da izjavimo vsem in vsakomur svojo zvestobo in vdanost našemu kralju in vsemu kraljevskemu domu!«

Med drugim je dr. Korošec še dejal:

Slovenska krajina je, kakor že ime samo kaže, slovenska zemlja. Imamo pa na tej zemlji tudi nekaj tisočev Madžarov, po statistiki 7.607, a Slovencev je 83.110. Toda teh Madžarov mi ne pritiskamo, ampak jih upoštevamo. Mislim, da se noben Madžar, ki živi pri nas v Jugoslaviji, ne pritožuje in ne more pritoževati. Mi smo polni obzirov do narodnih manjšin in izpolnjujemo njih upravičene želje.

Mi pa imamo svojo kri tudi onkraj jugoslovansko-madžarske meje, in to Slovenci, Hrvati in Srbi, torej sestavni deli celotnega jugoslovanskega naroda. Te krvi ne zatajujemo in je kot čisti nacionalisti tudi ne moremo zatajiti. Naj govore številke: Slovencev je na Madžarskem 6087, Bunjevcev in Šokcev 150.312, Srbov 6078, tako da je jugoslovanskega nacionalnega elementa v Madžarski več ko 160.000 duš.

Ti naši bratje v majšini si želijo isto, kar želijo Madžari v Jugoslaviji zase. Obojestransko upoštevanje teh želj bi nedavno sklenjeno prijateljstvo samo utrdilo in potem bi bila Madžarska še bližja mirotvorni organizaciji Male antante.

Drugod v Sloveniji nimamo Židov, pač pa jih je nekaj tukaj v Prekmurju, vsega skup 476. Vseh Židov imamo v Jugoslaviji približno 70.000. Zato naj nekaj besed izgovorim tudi o danes perečem židovskem vprašanju. Pri nas v Jugoslaviji, čemur ste vsi priča, ni židovskega vprašanja. Jugoslavija je izmed redkih držav, katere to vprašanje ne vznemirja. To je najboljši dokaz, da Židje pri nas uživajo popolno zaščito zakonov, da se z Židi pri nas ravna kot z enakopravnimi državljani. Vse dobrote zakona se delijo enako Židom kakor drugim državljanom, kajpada tudi vse strogosti zakona. Kar se tiče priseljevanja Židov iz drugih držav, kar je danes na dnevnem redu, se pa držimo tega načela: Nobena država na svetu v današnjih razmerah ne želi, da se ji pomnoži število njenih manjšin, naj si bo to jezikovna, verska ali druga manjšina. Tega načela se drži tudi kraljevina Jugoslavija. Mislim, da je to v sedanjem času pametno in zelo trezno stališče.

Poseben tečaj za stenografijo in strojepisje na Trgovskem učnem zavodu in stenografskem institutu ROBIDA - Ljubljana, Trnovska ulica 15, poučuje Iv. prof. ROBIDOVA

Novo kovnico za drobiž so odprli v Beogradu. Odslej bo v srebrnikih po 50 in 20 dinarjev 75% čistine, kovanci po 10 dinarjev bodo iz niklja, drobiž (2 din, 1 din, 50 par in 25 par) pa iz zlitine aluminija in brona. Kovanci po 25 par bodo v sredini preluknjani. — **Vlada** je sklenila, da bo minister za socialno politiko najel posojilo 7,5 milijona din za dograditev bolniških poslopij v Ljubljani, Splitu, Beogradu in Nišu. Iz državnega posojila 4 milijard din se bo razdelil kredit 5,937.000 dinarjev za sanacijska dela po banovinah. — **Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović** se je te dni mudil v družbi ministrov dr. Spaha, Kujundžića, dr. Kreka in Magaraševića v Sarajevu. — **Bivši francoski bojevniki** so prišli v Jugoslavijo, da bodo priče odkritja spomenika padlim francoskim borcem na Dobrem polju v Vardarski banovini. — **Jesenski velesejem** so te dni otvorili v Beogradu. — **Temeljni kamen** za zgradbo nove gimnazije so te dni položili v Trebinju v Srbiji. Svečanosti so se udeležili predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in več ministrov.

*

Dve obletnici. Včeraj 14. septembra je minilo leto dni, odkar je bratska češkoslovaška republika izgubila svojega prezidenta-osvoboditelja dr. Tomaža G. Masaryka. — Danes pred dvema letoma je izdihnil v Pragi bivši voditelj kmetsko-demokratske koalicije Svetozar Pribičević.

Manevri nemške vojske so podaljšani. Najprej so določili, da bodo trajali 8 tednov, zdaj so jih pa podaljšali in bodo trajali 3 mesece. — **Bolgarski kralj Boris** je prejšnji teden prišel s kraljico Ivano v London na zasebni obisk. Pri tej priložnosti je imel kralj politične in gospodarske razgovore z angleškimi državniki. — **Sovjetsko brodovje** ima baje velike manevre v Finskem zalivu. — **Peti balkanski zdravniški kongres** se je pričel te dni v Carigradu. Udeležuje se ga 120 turških, grških, jugoslovanskih in romunskih zdravnikov. — **Kmetje v sovjetski Rusiji** baje čedalje bolj bojkotirajo odločbe vlade o rekviziciji poljskih pridelkov in ponekod odkrito nastopajo proti sovjetskim komisarjem. — **Japonci** izkoriščajo veliko zmedo v Evropi in so prodrli proti kitajski začasni prestolnici Hankovu že za 150 km bliže. Anglija zelo podpira Kitajce z vojnim materialom, zato se bo vojna zavlekla. — **Hudi boji** divjajo v Palestini med Angleži in arabskimi vstaši; spopadi so čedalje bolj ljuti. V Angliji menijo, da podpira upor neka Angliji neprijazna velesila. — **Trst** se svečano pripravlja na prihod ministrskega predsednika Mussolinija, ki bo prihodnje dni prvič prišel v to pristanišče.

Pokojninski zavod v Ljubljani je pred kratkim kupil precejšen kos uršulinskega vrta ob Muzejski in Nunski ulici. Nakup te parcele je ministrstvo socialne politike že odobrilo. Na tem zemljišču bo Pokojninski zavod po vsej priliki zgradil pet petnadstropnih hiš, ki bo v njih okrog 50 kompletnih in udobnih družinskih stanovanj. Računajo, da bo Pokojninski zavod začel zidati nove palače že prihodnjo pomlad.

Pozdravljamo akcijo Pokojninskega zavoda, saj bomo tako dobili v enem izmed najlepših okrajev Ljubljane moderna in zdrava stanovanja, ki jih v Ljubljani še zmerom na veeh koncih primanjkuje.

Teden Rdečega križa bo letos od 18. do 24. septembra. Posvečen bo propagandni ideji Rdečega križa, ki vrši človekoljubno delo med narodom. V tem času je treba plačati poleg redne poštne pristojbine za vsako pismo in dopisnico še 0·50 din v korist Rdečega križa.

Karambol dveh avtomobilov. Na križišču Aškerčeve in Groharjeve ulice v Ljubljani sta se zaletela avto industrijca Jakila iz Št. Janža na Dolenjskem in avto vrhniškega župana Hrena, ki se je v njem peljala njegova družina. Na križišču nista dajala potrebnih signalov, zraven sta pa vozila s precejšno hitrostjo. Od potnikov se ni nihče hudo ranil. — Na Drenovem griču se je 25letni zasebni uradnik Oton Gagel zaletel z motornim kolesom v zapornice in se precej potolkel po glavi.

Banka Baruch
11. Rue Auber, PARIS (9e)
Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vrši vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Holandija: št. 1458-66. Ded. Dienst; Francija št. 1117-94, Paris; Luxemburg: št. 5967, Luxemburg.
Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Iz naših listov

ODPRTO PISMO

V »Jutru« z dne 4. septembra t. l. beremo tole odprto pismo:

Gospod
DR. WERNER SCHELIESSNIGG
Gradec, J..... platz 26/II.

V prigibu Vam pošiljamo zaprošene listine, ki jih tako nujno potrebujete za dokaz svojega arijskega pokolenja. Naša občina ne vodi Arijcev v posebni rubriki, zato Vam nismo mogli uradno potrditi Vašega arijstva. Na temelju zaznamkov, ki segajo nazaj do l. 1788., potrjujemo, da med vsemi Vašimi predniki tako z očetove, kakor z materine strani ni niti ene osebe, o kateri bi se dala zaslutiti le bežna senca židovske primesi. Zahvalite se svojim prednikom: v Vaših žilah ni niti kapljice židovske krvi, oprostite pa jim veliko napako, da Vam niso mogli dati niti kapljice one žlahtne krvi, ki jo predpisuje Rosenbergov katekizem.

Vaši dedje in pradedje, ki ste Vi vselej z rdečico sramu mislili nanje, Vas v Vaši veliki potrebi niso zatajili. Izkazali so Vam neprecenljivo uslugo s čistim slovenskim rodovnikom. Za zaničevanje našega jezika, sramotenje našega rodu in za sovraštvo do lastne krvi, po čemer ste se vedno odlikovali v vrstah naših nasprotnikov, Vam pošiljamo priložene listine kot dragoceno dediščino po Vaših prednikih.

PREDSEDSTVO OBČINE JELOVO BRDO.

Občinski pečat. *Janez Železnik* s. r.
6 prilog predsednik občine.

Proč z navlako!

V »Slovenskem Narodu« z dne 31. avgusta čitamo:

Celjska »Nova doba« piše: »Belih nogavic je v zadnjem času po mariborskih ulicah nekam zmanjkalo. Do Celja to ozdravljenje in iztreznjenje še ni seglo. Treba bo ozdraviti tudi ljudi v našem mestu in jim dopovedati na dostojen način, da ni spodobno s tako tujo navlako kvariti in žaliti lepote naše zemlje in dostojanstva našega naroda, ki ni nestrpen, ki pa hoče biti pred svetom tak, kakršen je. Ko pri nas tako skrbno čistijo in pometajo ceste in ulice, je treba energično pomesti z naših ulic tudi to navlako, da pojde tja, kamor spada in kjer je dovolj zraka in svobode za kulturo take vrste!« — Tako »navlako« vidimo tudi po nekaterih trgovinah v Ljubljani — pa ne, da bi jo ponujali in prodajali domačinom?!

Za jesen potrebujete novo obleko, plašč, suknjo in manufakturo sploh. Dobro in najceneje kupite v **Manufakturi Novak, Ljubljana — Kongresni trg 15**, pri nunski cerkvi.

Več ko 15.000 čeških izletnikov je letos obiskalo našo obalo. Vsi ti gostje so se pripeljali z vlaki Čedokove ekspoziture v Splitu. Lani je prišlo na naše morje okrog 18.000 Čehoslovakov.

Smrtna nesreča se je zgodila na savinjski železniški progi. 84letni preužitkar Peter Mališ z Brega pri Polzeli je hotel iti čez progo, v tem je pa privozila iz Celja lokomotiva in ga odbila. Nesrečnež si je zlomil obe nogi in si hudo pretresel možgane, tako da je v bolnišnici izdihnil.

Osebne vesti

Poročili so se: V Ljubljani: g. Janko Romaniuk, obratovodja električne centrale v Gajdobri, in gdč. Sava Zupanova. V Logatcu: kapetan Jože Nagode in gdč. Slava Rusova. Walter Perco, tehnični uradnik tovarne Semperit v Kranju, in gdč. Meta Trillerjeva, hčerka odvetnika iz Radovljice. Na Brezjah: g. Viljem Vrhovec, uradnik ljublj. občine, in gdč. Rezika Drobtinova, oba iz Vича. — Mnogo sreče!

Umrli so: V Ljubljani: 74letni Josip Turk, šol. nadzornik v pok.; Neža Ropičeva, vdova poštnega poduradnika; Katarina Robljekova; Josipina Heričeva, vdova po žel. uradniku; Marija Urankarjeva, vdova Perhajeva; Ivanka Zupančičeva, mesarica; Jakob Šter, pos. in gost.; Luiza Pavličeva, vdova po prejemniku dohodarstvenega urada; Marija Pleveljeva, vdova po policijskem nadstražniku. V Mariboru: 51letna posestnica Katarina Lešnikova; 28letna Alojzija Buždonova, žena mehanika; Franc Weiler, trg. in pos. V Celju: 54letna Cilka Turnškova, žena izdelovalca kemičnih izdelkov. V Brežicah: Josipina Srebretova, vdova po odvetniku. — Naše iskreno sožalje!

Maščevanje budističnih duhovnikov

Vsa družina nekega tibetskega raziskovalca se je zastrupila z neznanim strupom

(ba) **Bangkok**, septembra.

V Bangkoku se znameniti kemiki in zdravniki že tri mesece trudijo, da bi razjasnili neko, celo za Daljni Vzhod nenavadno zastrupljevalno afero. Po sredi te afere je ameriški zdravnik in tibetski raziskovalec Frederic Balesquourt.

Profesorja Frederica Balesquourta, ki si je kot raziskovalec kužnih bolezni pridobil v severni Ameriki velike zasluge, so leta 1928. imenovali za vseučiliškega profesorja v Šanghaju. Poučevanje ga pa ni veselilo, podal se je v notranjost Kitajske in se je naposled odločil, da bo šel raziskovat Tibet. Leta 1936. se je vrnil na Kitajsko, se naselil v Bangkoku, si uredil laboratorij in še isto leto poklical k sebi svojo ženo, svoje tri otroke, svojega brata in njegovo ženo. Tedaj se je pričela vrsta zločinov, ki je nazadnje zanje zvedela tudi oblast.

Skrivnostna bolezen

V začetku leta 1937. sta v tednu dni umrla profesorjev brat in njegova žena. Bila sta bolna le nekaj dni in zdravnik, ki ga je Balesquourt poklical, je ugotovil, da sta oba umrla za možgansko hripo. Na truplih mrličev ni bilo nobenih znakov, ki bi se po njih moglo sklepati o kakšni drugi bolezni. Profesor Balesquourt je potrdil zdravnikovo diagnozo; od zdravstvenega zavoda si je pa izprosil dovoljenje da je lahko obdržal oba mrtveca v svojem laboratoriju in delal na njiju znanstvene poizkuse.

Značilna sprememba slavnega učenjaka

Balesquourt je takoj dobil to dovoljenje. Ime slavnega raziskovalca je jamčilo, da bo trupla pridržal samo v svrho znanosti in da ju bo pozneje shranil po zdravniških predpisih. Po smrti svojih sorodnikov se je profesor Balesquourt nenavadno spremenil. On, ki je vsak dan po ure in ure predaval siamskim zdravnikom in kemikom, on, ki je pred njimi v svojem laboratoriju izvajal čudovite poizkuse, ni sprejel poslej nobenega človeka več. Celo njegova žena in njegovi otroci, dva odrasla sinova in šestnajstletna hči, so ga le redko kdaj videli. Njegovo nenavadno spremembo so si pa razlagali tako, da ima najbrže kakšno nenavadno važno znanstveno delo, ki mu jemlje ves prosti čas. Ker je bil Balesquourt zmerom zdrav in dobre volje, kadar je bil v družinskem krogu, so ga njegova žena in njegovi otroci pri delovni vnemi vneto podpirali.

Neprijetna smrt

Jeseni leta 1937. je profesorja Balesquourta znova zadela težka nesreča. V tednu dni mu je umrla žena, za njo pa še ljubljena hči, tik pred poroko in kmalu nato še starejši sin. Zdravnik, ki so ga poklicali, je najprej mislili da so umrli za tifusom, potlej pa, ko mu je profesor povedal, da so njegova žena in otroci umrli prav tako skrivnostno kakor učenjakov brat in njegova žena, je svoje mnenje spremenil. Domnevali so, da je zajela raziskovalčevo družino kuga. Zdravnik je hotel o tem obvestiti oblastva, toda Balesquourt ga je prosil, naj to ne stori. Balesquourt je delal z nezmanjšano silo in se ljudem ni več pokazal. Vso skrb je posvečal svojemu edinemu sinu; hotel ga je kar najhitreje poslati v Brazilijo; sin pa svojega očeta ni hotel zapustiti.

24. maja je pa umrl še ta sin; njegova smrt je pa profesorja čisto potrla. Popolnoma izčrpan je pripovedoval svojim prijateljem, ki je preje delal z njimi, da njegova družina ni umrla za hripo, temveč da se je zastrupila z nekim neznanim strupom. Zastrupljenje se je videlo na zunaj tako, da so bolniku otekli konci prstov. Dva dni po tem pojavu je pacient umrl. Po profesorjevem mnenju gre za neki nepoznani tibetski strup, čigar delovanje poznajo samo nekateri budistični duhovniki. Sam je pri obdukciji zaman iskal sledove tega strupa.

Maščevanje

To poročilo je zbudilo med Evropci na Kitajskem veliko zanimanje. Razširila se je napačna domneva, da je raziskovalec delal na svojih bližnjih poskuse z neznanim strupom in jih tako po vrsti spravil v grob. Toda preiskava je pokazala, da so učenjaka po krivici obsodili. Oblasti so odkrile, da so učenjakovi svojci postali žrtev maščevalnih tibetskih budističnih duhovnikov.

Profesor Balesquourt je za časa svojega raziskovanja v Tibetu v silobranu ustrelil dva duhovnika. Bratje teh dveh duhovnikov so večkrat prišli v Bangkok, in nedvomno so le-ti zastrupili učenjakove sorodnike. O vrsti strupa si kemiki še zdaj niso na jasnem. Poznajo samo njegov učinek, ne pa snovi, ki iz njih strup pridobivajo.

Mož, ki že 23 let ni zatisnil očesa

Ameriška visoka šola ponuja »večno budnemu človeku« 15.000 dolarjev za njegove možgane

(v) **Budimpešta**, septembra. Pavel Kern, 53letni zasebni uradnik iz Budimpešte — o njem smo svoj čas že pisali v »Družinskem tedniku« — je pravi fenomen za zdravnike in sploh človeško čudo. Že tri in dvajset let ni zatisnil očesa in ni niti za sekundo zaspal. Za časa svetovne vojne je bil Kern na ruski fronti. Krogla mu je šla skozi gornji del lobanje in oplazila del možganov v bližini čela. Ko se je rana zacelila, je nesrečni vojak opazil, da ne more spati. Od svojega tridesetega leta do danes ne ve, kaj je sen. V začetku je mislil na samomor, ko so mu pa zdravniki rekli, da tudi brez spanja še nekaj časa lahko živi, se je premislil.

Videč, da se to njegovo večno budno stanje ne neha, se je Kern sprijaznil s svojo usodo. Že leta in leta v redu opravlja svojo službo v pisarni, ima normalen tek, nikoli ni posebno utrujen in je duševno precej svež, včasih celo razpoložen za šale in smeh.

Brez spanjskega živca v možganih

Zdravniki so leta in leta proučevali ta fenomen, a skrivnosti njegovega večnega budnega stanja niso mogli razjasniti. Verjetno je, da je krogla predrla v Kernovih možganih živec za spanje in ga omrtvila in da je zato nesrečnež izgubil spanec.

Časnikarji so ga vprašali, kako preživi že skoraj četrt stoletja noči brez sna ali se v tem času dolgočasi. Z nasmehom je odgovoril:

»Človek je še bolj kakor žival, suženj navade. Vsemu se lahko privadi, tudi desetletni nespečnosti. Doslej se nisem nikoli dolgočasil v času, ko drugi ljudje uživajo to srečo in zadovoljstvo, da sladko spe... Rad hodim v kino in gledališča. Ko se vrnem iz mesta, do 11. ure berem zanimive knjige. Potlej poslušam radio. Od dveh dalje spet berem ali pa pišem svoje spomine, ki imajo naslov: »Nenavadno življenje večno budnega človeka«.

Zdravniki so poskušali že z najmočnejšimi uspavali pričarati sen temu človeku, čeprav se mož danes niti ne čuti bogve kako nesrečnega, ker ne more zatisniti očesa. Toda še tako izdatne doze mamil mu niso mogle pričarati spanja. Kern je trdovratno ostal buden.

Dragoceni možgani

S Kernom so pa zdravniki delali tudi druge poskuse in trdovratno poskušali, da mu omogočijo spanje. A vse je ostalo brez uspeha. Ne hipnoza ne sugestija ne nobeno drugo preizkušeno uspavalo ga ni moglo uspavati.

Žalostno uteho ali zadoščenje za izgubljeno spanje so nedavno ponudili Kernu. Ameriška Brownova univerza mu je ponudila 15.000 dolarjev, če podpiše pogodbo, da bodo po smrti njegovi možgani postali last te univerze. Kern pa ni hotel kupčevati s svojimi možgani in je ponudbo odločno odbil.

Po sodbi zdravnikov, ki stalno pazijo na Kerna, večno budni človek ne bo več dolgo živel. Res je, da je nespečen in ni nikoli utrujen. Kljub temu je nepretrgano budno stanje zelo vplivalo na njegov organizem; tako se je n. pr. začel bolj zgodaj starati in se mnogo hitreje stara kakor drugi ljudje.

Zgledi mičejo...

(ba) **Newyork**, septembra. Veliki letalski uspehi Howarda Hughesa in Corrigana so ameriško mladino, ki se je že doslej zelo navduševala za letalstvo, še bolj vneli za ta moderni šport.

Tako so nedavno zadali učencem od 6. do 12. leta starosti v desetih ameriških počitniških kolonijah tole vprašanje:

»Kakšen poklic si boš izbral, ko boš velik?«

Rezultat glasovanja je zelo značilen. Tako je 67 % vprašancev odgovorilo, da hočejo biti letalci, 18 % dečkov bi radi postali inženirji, 1 % vojaki, 4 % cowboyi, 7 % mornarji, 3 % so pa glasovali za razne druge poklice.

Preteklo leto je bilo v istem času komaj 41 % kandidatov za letalstvo, leta 1926., pred Lindberghovim poletom čez Atlantik, pa samo 9 %.

Celo med deklicami jih je 7 %, ki bi rade postale letalke, 19 % se ogreva za učiteljski stan, 8 % za bolničarskega, 11 % za zdravniškega, 14 % jih pa želi postati filmske igralke.

Zanimivo je, da dečke prav nič ne mika film; vzrok je najbrže v tem, da danes ni mladega igralca, ki bi navduševal fante, kakor navdušuje mala Shirley Templova deklice, da toliko sanjajo o njej.

(»Intran«, Pariz)

V zaboju iz Londona v Amsterdam

(v) **London**, avg. Nekaj minut pred odhodom potniškega letala v Amsterdam se je ondan pojavil na letališču v Croydonu mladi trgovski nameščenec W. M. Edwards. Toda vse njegovo prizadevanje, da bi dobil prostor, je bilo zaman. Letalo je bilo do zadnjega prostora zasedeno. Edwards je bil obupan, saj je vendar dobil brzojavko svoje zaročenke, plesalke, ki je gostovala na Holandskem, naj pride za njo in naj jo obvaruje pred zalezovanjem nekega občudovalca. V trenutku, ko je letalo brez njega odletelo, je mladi mož izvedel, da v nekaj minutah odleti drugo letalo v Amsterdam, ki pa vozi samo prtljago. Hitro je kupil zaboj, napisal nanj ime svoje zaročenke in stopil vanj. Tovor so stehtali in naložili v letalo. Poprej je pa »tovor« še osebno plačal prevozne stroške v višini okrog 450 din.

Pritlikavec v kovčegu

(ba) **Bruselj**, septembra. Pred neki veliki hotel so pripeljali te dni neki kovčeg, češ da naj ga nesejo v sobo nekega bogatega hotelskega gosta; njega samega pa ni bilo zraven. Policiji se je pa zdel kovčeg, ki je bilo na njem napisano »Pozor! Zdrobljivo!« zelo sumljiv. Njihovo pozornost je zbudilo že to, da je potoval kar sam brez lastnika. Opazili so tudi, da se kovčeg lahko na obeh straneh odpre. Zato so ga odprli.

In kaj so našli v njem? Nekega pritlikavca, ki si je v kovčegu uredil prav udobno bivališče. Pritlikavec se je hotel najbrže vtihotapiti v hotel, da bi tam skupaj s svojimi pajdaši — leteh policija še ni izsledila — okradel bogate goste.

Pazabljiva Američanka

(v) **Milan**, septembra. 23letna mis Elleanor Pearsonova je velika pozabljivka. Prav v kratkem presledku se je i v Florenci i v Milanu oglasila pri načelniku železniške postaje in prijavila, da je v brzovlaku pozabila svojo prtljago in važne listine — in zraven še očeta. Za postajnega načelnika ni bila nobena težava doseči, da so v Bologni raztovorili prtljago in očeta mlade pozabljive dame. Toda namesto da bi odslej bolje pazila na prtljago in na očeta, ki je imel dolarske čeke, je mlada Američanka še zmerom ostala pozabljiva. V Milanu se je na postaji zanimala za druge reči, tako da ji je gotthardski ekspres spet ušel, kajpak z očetom in prtljago vred. Mlada pozabljivka pa je imela že skušnjo, zato je stopila v urad postajnega načelstva in odposlala tole brzojavko:

»Postajnemu načelstvu v Comu. Stopite v gotthardski ekspres in odložite starejšega Američana, ki sliši na ime Pearson, s prtljago vred. Pridem z naslednjim brzovlakom, dotlej pa shranite očeta in prtljago.«

Z naslednjim brzovlakom se je odločna dama odpeljala v Como in nekaj ur nato je dobilo milansko postajno načelstvo kratko brzojavko:

»Vse v redu, lepa hvala. Elleanor Pearson.«

Največji človek na svetu živi v Stettinu

Berlin, avgusta. V Stettin je prišel iz Helsinkov neki umetnik, ki trdi, da je največji človek na svetu. Mož najbrže res ne pretirava, kajti visok je 2,51 m, številko čevljev ima pa nič manj in nič več ko 62; za obleko potrebuje 6,50 m blaga. Nastanil se je v hotelu, kjer si je izbral največjo sobo, kar so jih imeli. Postelja je bila veliko premajhna za tega velikana. V sobo so morali postaviti kar dve postelji, eno poleg druge in še blazinjak. Čez vse to se je vlegel dolgin kar počez. Ako hoče skozi vrata, se mora globoko skloniti.

Njegov oče je bil baje visok 1 m 90 cm, a njegov stari oče 2,02 m. Dolgin je ponosen na svojo velikost in se baha, da je srečal v Švici tekmeca, ogromnega Holandca, a da mu je leta segal samo do nosu. Orjak ima 29 let in tehta samo 70 kg. Na pogled je kaj smešna prikazen.

12. oktobra 1938

prvo žrebanje

37. kola

Državne razredne loterije!

42.000 dobitkov in 8 premij v iznosu od skoro

65,000.000·- dinarjev

Enajst krat zadele so premije od Din 1,500.000·—, 1,200.000·— in Din 1,000.000·— pri nas kupljene srečke!

Cena srečk:

	1/1	1/2	1/4
Din	200·—	100·—	50·—

Strogo solidna postrežba!

Glavna kolektura državne raz. loterije

A. REIN IN DRUG

ZAGREB

Ilica 15 — Gajeva 8

ŠIROM PO SVETU

Več ko polovica vsega zlata na svetu, v vrednosti 13.092 milijona dolarjev, je v Združenih državah. V zadnjem času je dotok zlata v USA zelo poskočil. — **‚Mož-netopir'**, hollywoodski atrakcijski letalec Jimmy Jefferies je te dni strmoglavil iz višine 2000 metrov na tla in se ubil, ker se mu ni odprlo padalo. — **Max Reinhardt**, znani nemški režiser, je moral zaradi svojega židovskega pokolenja zapustiti Nemčijo; te dni je postal ameriški državljan in že v Los-Angelesu režira Goethejevega ‚Fausta'. — **Norveška ekspedicijska ladja »Wyatt Earp«** je te dni odplula proti južnemu tečaju; z njo se peljeta slovita polarna raziskovalca Lincoln Ellsworth in Hubert Wilkins; z letalom **bosta preiskala 75.000** kvadratnih milj polarnega ozemlja glede na rudninska bogastva, ki ga slutijo pod večnim ledom. — **Atentat na egiptovskega kralja Faruka** je te dni izvršil neki sirijski študent. Streljal je na kralja na neki plavalni tekmi in ga zgrešil. — **Reorganizacijo angleškega šolstva** napovedujejo, posebno glede počitnic. Baje se bo po novem angleško šolsko leto namesto v juniju končalo v decembru. — **Okamenelega krokodila z rogovi** je poslala neka znanstvena odprava v Fiedlov naravoslovni muzej v Newyorku. Ta najdba je doslej edinstvena. — **Malarija** je v največjem pristanišču Holandske Indije Tandžong-Prioku preprečila te dni parado holandske vojne mornarice ob vladarskem jubileju holandske kraljice. — **Nov globinski rekord** so dosegli ameriški potapljači; potopili so se v globino 154,4 m. — **Brzovlak je povozil 5 člansko družino** blizu Civitá-Vecchije v Italiji. Tragično je to, da so bili vsi ponesrečenci svojci iste družine, ki je tako izumrla. — **‚Tigrskega leva'** je te dni neznan darovalec poslal newyorškemu živalskemu vrtu. Živali je bil oče sibirski tiger, mati pa afriška levinja. — **Grof Cavadonga**, bivši španski prestolonaslednik, se je v Miamiju v Floridi z avtom smrtno ponesrečil. — **Telefon za živčne ljudi** so uvedli v Londonu; njegova posebnost je zvonec, ki zvoni s prijetnim srebrnim glasom. — **Tintorettovo sliko ‚Zadnjo večerjo'** so odkrili v romunski vasi Vardombi. — **3000 km daleč se je odpeljala k poroki** Škotka Eleen Wallaceova. Vozila se je iz Peterheada na Škotskem do Arktik-Baya v polarni Kanadi.

Ljutraj seveda, posebno pa zvečer: Chlorodont-zobna pasta

KOLESA

damska in moška, najnovejši letošnji modeli v največji izbiri naprodaj po neverjetno nikih cenah.

NOVA TRGOVINA

TYRŠEVA (DUNAJSKA) CESTA 36

nasproti Gospodarske zveze

Za kolesa samo »Durlin-lak«!

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

65letni jahorski maharadža se že dolgo mudi v Londonu. Pred kratkim se je ločil od svoje žene, lepe Američanke, ki se je z njim poročila pred dvema letoma samo zaradi denarja. Maharadža je po ločitvi stavil s svojimi prijatelji za veliko vsoto denarja, da se bo še to leto poročil. Odtlej se je indijski knez lepotičil in prikrival svoja leta. Dvoril je mladim damam; vse svoje premoženje je bil pripravljen dati svoji bodoči ženi.

Nekega dne je šel starec v Londonu v kino in se je pri priči zaljubil v lepo ameriško igralko Dorothy Lamourjevo. Takoj ji je pisal in jo prosil, naj postane njegova žena. Odgovorila mu je, da ji je zelo žal, da je prišel prepozno; kajti poročena je in ljubi svojega moža. Ta neuspeh mu pa ni vzel poguma. Kmalu nato se je zaljubil v Francozinjo, filmsko igralko Olipijo Bradnovo, in prosil njene starše za njeno roko. Strogi starši 16letne lepotice so pa snubca odločno zavrnili. Ta odklonitev ga je potrla. Nič več si ni izbiral žene med neznanimi lepoticami, temveč se je vrnil k nekdanji ljubici, 24letni londonski igralki Lidiji Hillovi. Pristala je na poroko s pogojem, da ji knez nakupi cel kup nakita, eleganten avto in veliko razkošnih oblek. Maharadža je pristal na predlog, se poročil in tako dobil stavo.

***

V Parizu je mali Gordon Richards ušel od doma. Oče je imel veliko podjetje in je hotel, da bi mu sin pomagal v pisarni in po njegovi smrti postal njegov naslednik. Gordon Richards je pa imel čisto druge cilje. Imel je veliko veselje do jahanja in kadar je le mogel, je ušel k svojim ljubljencem — žrebcem.

Nekega jutra je mladenič bral v časopisih oglas, da išče trener Hartigan konjskega hlapca. Mladenič ni dolgo premišljeval, pobral svoje stvari in ušel z doma skozi okno. V službi je bil srečen. Trener je kmalu opazil, da je deček zelo sposoben za jahača; odtlej se je malo bolj zanimal zanj in ga učil jahanja. Kmalu je fant nastopal na dirkah in postal je najboljši jahač daleč naokrog; sedem let je bil zmerom prvi. Tudi za letos se mu obeta velika zmaga.

Kljub temu, da je zelo bogat, živi Gordon zelo skromno. Je poročen in ima dva otroka. I pozimi i poleti goji vse mogoče športe.

***

Na vsem svetu je 1.500.000 vohunov. Večina med njimi so ženske, toda svojih uspehov ne dosegajo z lepoto, temveč ker so pametne, inteligentne in premetene. Lepota danes ne igra glavne vloge. Večina vohunk sploh ni lepih.

Neka Američanka gospodična Marjorie Sweetsova je vse šole končala z odličnim uspehom in postala med vojno nevarna vohunka. Dolgo niso niti slutili, da ta dama vohuni. Ko je francoski protivohunski urad začel sumiti vanjo, je bila že ušla iz Pariza. Zmerom se je spretno skrivala pred detektivi, ki so ji bili stalno za petami. Naposled jo je pa izdala neka dobra prijateljica. Po vojni je Swettsova pripovedovala o svojih vohunskih doživljajih; pravi, da tako fantastičnih stvari, kakor jih vohun doživi, noben še tako senzacionalen film ne pokaže.

Tudi Lidija Stahlova je s svojo veliko inteligentnostjo dosegla na polju vohunstva velike uspehe. Znala je enajst jezikov in je obvladala celo kitajščino.

Vse te vohunke so zdaleč prekašale proslulo Mato Hari in druge vohunke, ki so s svojo lepoto izvabljale tajnosti od častnikov. Lepota je na polju vohunstva zgubila svoj pomen, ker so se začeli častniki ogibati lepotic. Moderna vohunska orožja so: razum, logika in inteligentnost.

Naša nova povest

Osveta indijske boginje

LJUBEZENSKI ROMAN

Francoski napisal

Armand Mercier

Začetek

v današnji številki

(Gl. str. 6 in 7)

ŽRCALO *naših dni*

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Vzgoja k nečimernosti

Šla sem k frizerju, da me nekoliko ostriže. Zdajci zaslišim krik otroka in nato mil jok. Ozrem se. In kaj vidim? Štiriletno dekletce je sedelo na stolu. Frizerka ji je trdno zvijala lase v kodre, da jih ji napravi ‚trajne'. Mlada mati je mirila otroka in mu obljubljala vsakovrstne reči, ako bo priden. Nazadnje je rekla:

»Tako lepa boš, da te bo vsakdo pogledal!«

Pomilovalno sem zmajala z glavo in si mislila: »Revček otrok, ki imaš takšno mater.« **Z.**

Fata morgana

Brez službe sem, kakor jih je veliko v današnjih časih, in kakor mnogi, sem tudi jaz prosila za podporo. Gospodje so prebrali mojo prošnjo in mi poslali sporočilo, naj se ‚čimprej' zglasim. Vsa vesela sem se hitro odpravila, da bi ‚čimprej' kaj dobila. Uh, sem se urezala! Samo z vprašanji so me tako obložili, da bi jih komaj nesla, če bi vsako posebej zavila v papir.

Z omajanim upanjem sem prošnjo spopolnila s pripombo, da prosim za obleko. V teku treh dni — rekordni čas! — sem dobila spet povabilo, naj se ‚čimprej' zglasim zastran podpore. Zdaj bo pa že nekaj, sem si dejala. A tam so me gospod le debelo pogledali, majali z glavo in me spraševali. Gledali so v list, kakor da ni vabilo, in v podpis, kakor da ni njihov lastni. Pa je bilo črno na belem, a so rekli, ‚da so se čisto zmotili'. Ničesar nisem dobila, samo prijazen nasvet, naj grem delat, saj tudi oni garajo. Na, to rada verjamem. Saj dá veliko dela samo pisanje vabil in odganjanje povabljenih ljudi!

Brezposelna.

Dobra vzgoja

Pred nekaj dnevi sem šla za starejšim gospodom po Šelenburgovi ulici. Nisva še prišla daleč od »Ria«, ko se nenadoma vsuje ploha z nekega okna in gospodu prav na nos. Ker sem šla zadaj, sem opazila na oknu dve mladi neugnanki.

In kaj sta delali, da je padala ploha, boste vprašali. Obe »nobel« gospodični sta vneto pljuvali na Šelenburgovo ulico. Menda tudi to spada pod »Zrcalo naših dni«.

Lija

Visoko razvit družabni čut

Obiskati sem hotela svojo prijateljico, ki stanuje v drugem nadstropju rudniške uradniške hiše. Toda to pot mi ni bila sreča mila. V prvem nadstropju zaloputne gospa soseda pred menoj vežna vrata s surovo pripombo: »Nimate v hiši ničesar iskati!« Presenečena nad vedenjem skoraj neznane mi žene obstanem. Prijateljica mi je nato v zadregi pripovedovala, da tudi proti njej tako arogantno nastopa. Nalašč ji je na primer zvečer predčasno zapirala hišna vrata, ker je vedela, da si še ni priskrbela ključa.

Poznam življenje v ostali koloniji preprostih rudarjev in vidim njihov visoko razviti čut medsebojnega razumevanja, ki ga kolonijsko življenje pač nujno zahteva. V krogih, ki naj bi veljali za »rudniško gospodo«, pa najdem tako nedružabne, v vsej okolici osovražene značaje. Ali ne grene s takim vedenjem življenja vsem, ki so prisiljeni bivati v njihovi bližini?

Velenje

Poučen sprehod v zgodovino

»Hannibal ante portas!«

Veliki kartaginski vojskovodja je zagrešil dve veleusodni napaki: podcenjeval je svojega nasprotnika in veroval v iluzijo bliskovite odločilne vojne. Posledica: od Kartagine ni ostal kamen na kamnu

Po članku publicista Roberta Lynda v londonskem političnem obzorniku „New Statesman and Nation"

PRAVIJO, da nekateri evropski državniki verujejo v možnost kratke vojne, ki bi jim prinesla odločilno zmago. Vera v možnost kratke odločilne vojne je nemara eno izmed najstarejših in najpogubnejših slepil človeškega rodu.

To spoznanje me je posebno živo obšlo, ko sem pred nekaj dnevi vzel v roke neki prevod starega rimskega zgodovinarja Tita Livija (59. pr. Kr. do 17. po Kr.) in bral, s kolikšnim optimizmom je Hanibal pognal svoj narod v pogubo, ko je izzval drugo punsko vojno. Ker je mirovna pogodba ob koncu prve punske vojne s svojimi določbami — vojno odškodnino, izgubo kolonij itd. — pritisnila Kartagince ob tla, si je Hanibal najbrže dejal, da je to, kar si človek želi, tudi izvedljivo, in da mu je samo treba vso energijo svojega ljudstva usmeriti v oboroževanje, pa bo kaj hitro postal gospodar sveta.

Hanibal je spadal po svojem temperamentu k tipu asketov, k tipu, ki je med velikimi voditelji zelo razširjen. Bil je neustrašen vojščak in popoln gospodar samega sebe, kadar mu je grozila nevarnost. Ni ga bilo napora, ki bi ga telesno ali duhovno utrudil; vročino je prav tako izlahka prenesel kakor mraz; jedel in pil je po meri, to se pravi, kolikor in kadar mu je naravna potreba velevala, in ne tedaj in toliko, kakor mu je teknilo.

Tudi njegove slabe lastnosti so bile tiste vrste, ki jih zgodovina zmerom iznova ugotavlja pri genialnih voditeljih: »Nečloveška okrutnost, nezvestoba, ki je prislovično nezvestobo Kartagincev še presegala, popolno pomanjkanje iskrenosti, bogaboječnosti in spoštovanja prisege in dane besede.«

TAKŠEN ČLOVEK je kajpak užival veliko popularnost. Vsa Kartagina je vriskala, ko je z uspelim napadom na Sagunt izzval mogočni Rim. Samo en človek — Hano — se je drznil v kartaginskem senatu črnogledo govoriti, a vsi so mislili, da počne to iz ljubosumnosti. Naj je že bil ljubosumen ali ne, vsekako je v svoji presoji Rimljanov pokazal, da jih precej dobro pozna: »Čim dalje se obotavljajo,« je dejal, »tem žilavejša bo njihova vztrajnost in trdovratnost, kadar se spuste v vojno... Hanibal,« je dodal ta daljnovidni politik, »se s svojimi oblegovalnimi stolpi in katapulti obrača proti Kartagini sami — obzidje Kartagine se trese od njegovih vojnih priprav.«

Toda Hanibal se je lahko skliceval na to, da se je njegova kršitev pogodbe v Saguntu dobro izšla in da so Rimljani morali pustiti svoje španske zaveznike na cedilu. Sicer je pa tudi v Rimu zavladala panika. »Vzroka za strah je bilo dovolj,« piše Livij. »Še nikdar ni Rim imel odločnejšega in v vojni bolj izkušenega nasprotnika, še nikdar ni bila rimska država tako slabo pripravljena na vojno.« Dovolj je bilo okoliščin, ki so Hanibalu dajale spodbudo, in tako je krenil s svojo vojsko čez Rodan in čez Alpe. Toda »večina njegovih čet še ni bila pozabila prejšnje vojne« — saj je od njenega konca minilo šele 23 let — »in ti ljudje so z grozo mislili na trenutek, ko bodo trčili ob svoje stare sovražnike.« A ko so prekoračili Alpe in se ustavili pred bogato padsko ravnino, jim je Hanibal samozavestno vlil novega poguma: »Zdaj prestopate meje Italije in Rima. Odslej vam pojde vse gladko — v eni ali dveh bitkah bo Rim in z njim Italija v vaših rokah.«

ČE SO hitri začetni uspehi poroštvo za končno zmago v vojni, bi bil kajpak Hanibal imel dovolj vzroka za takšno samohvalo. Nedvomno so bili Kartaginci glede opreme, oborožbe in vodstva na boljšem kakor Rimljani; edino, v čemer so jih Rimljani prekašali, so bili čas in njihovi gospodarski vrelci. Rimljani — piše Fabij — so lahko čakali. Hanibal ni smel. Po katastrofi pri Kanah je kajpada tudi marsikaterega nečrnogledega Rimljana obšel strah, da se je Hanibalu res posrečila kratka odločilna vojna. Rim je trepetal od groze. »Še nikdar poprej ni v mestu vladala tolikšna panika... Prav gotovo ga ni naroda na svetu, ki ne bi v tej strašni nesreči odnehal.«

Ni nezanimivo brati, da se modri Hano celo v tej uri triumfa ni maral pridružiti zmagoslavnemu vriskanju, ki ga je bila polna Kartagina.

»Ali so Rimljani,« tako je vprašal, »že poslali Hanibalu svoje odposlance, da si izprosijo premirje? Ali smo že kaj slišali, da bi bili v Rimu izgovorili besedico ‚mir'?«

Kartaginski patrioti so morali radi ali neradi priznati, da se to še ni zgodilo.

»Če je tako,« je nadaljeval Hano, »nas čaka še natanko toliko dela kakor tisti dan, ko je Hanibal prvič stopil na tla Italije. Mnogi med nami še pomnijo, kako premenljivo je potekala prva punska vojna. Še nikoli prej nam ni ne na morju ne na kopnem bolje kazalo kakor tik pred konzulatom C. Lutacija in A. Postumija. Toda baš za njunega konzulovanja smo doživeli katastrofo pri Egadskih otokih...«

Kartaginci pa niso marali o vsem tem nič slišati. »Domišljali so si,« piše Livij, »da je treba le še malo napeti moči, pa bo vojne hitro konec.«

VSAK ŠOLAR danes ve — jaz sem se pa poučil v leksikonu — da je vojna trajala še nadaljnjih petnajst let: dokaz, da je bil Hano vsaj boljši prerok, če že ne tudi boljši vojak kakor Hanibal. Zavezniki Rimljanov so bili čas, naravno bogastvo in Scipio, in tem nasprotnikom tudi vojaško nadmočen genij trajno ni mogel biti kos.

Hanibal je zagrešil običajno napako: sovražnika, njegov značaj in njegovo vztrajnost je preveč podcenjeval. Rimljani so se mu očitno zdeli slabiči in v primeri z njegovimi lastnimi vojaki premalo bojeviti. Najbrže si je dejal, da je veličina Rima že v zatonu.

Misel, da je veličina te ali one dežele v zatonu, spada takisto med slepila, ki so se v zgodovini že nekajkrat maščevala. Tako mogočni in inteligentni vladarji kakor pruski kralj Friderik II., ruska carica Katarina in avstrijski cesar Jožef II., so bili trdno prepričani, da je veliki čas Anglije že minil. In leta 1914. se zdi, da je Nemčija ponovila obe glavni Hanibalovi napaki, ko je nasprotnika podcenjevala in se je dala zaslepiti iluziji o možnosti kratke odločilne vojne.

MISLIM, da bi moral, če bi bil resnično moder, vsak državnik pred nastopom svoje službe napraviti skušnjo o svojem znanju zgodovine; posebno bi moral dokazati, da je njegov duh prost omenjenih dveh velikih slepil. Da je Hanibal mirno in korenito preštudiral samo zgodovino prve punske vojne, se najbrže ne bi bil tako samozavestno pognal v drugo. Bil je nedvomno velik patriot, ki si ni ničesar tako vroče želel, kakor da reši svoj narod — od groze bi bil vztrepetal že ob sami misli, da bo njegova politika pripeljala njegov narod v pogin. Res je, osovraženim Rimljanom je prizadejal neizrekljivo gorje, a koliko je to stalo njegovo domovino! Tisti dan, ko so Rimljani do tal porušili Kartagino, bi bil njegov narod z vso pravico lahko rekel: »To ni delo Rimljanov, to je Hanibalovo delo.«

Hanibal je bil nevaren nasprotnik za svoje sovražnike, a še neskončno nevarnejši za svoje prijatelje. Če živi danes v Evropi kateri voditelj, ki veruje v možnost kratke odločilne vojne, bi mu morali poslati Livijevo zgodovino, da bi iz nje izvedel potek tragičnih Hanibalovih iluzij. Kartagina je izvojevala hitre zmage, a počasno končno zmago je izvojeval Rim.

Za orientacijo

Za tiste, ki bi sicer morali — kakor sam avtor gornjega članka — brskati po leksikonih:

Zgodovina pozna tri punske vojne, t. j. vojne med Rimljani in Kartaginci (Punci) za nadvlado v Sredozemskem morju. P r v a punska vojna je trajala od l. 264. do l. 241. pr. Kr.; nastala je zaradi vmešavanja obeh držav v spor med sirakuškim kraljem Hierom II. in Mesano in se je končala z zmago Rimljanov; Kartaginci so izgubili Sicilijo.

D r u g o punsko vojno (218—201 pr. Kr.) je izzval Hanibal z zavzetjem Sagunta na vzhodni španski obali; po prvotnih blestečih Hanibalovih zmagah v Italiji, je tudi to vojno naposled odločil Rim v svojo korist; rimska zmaga pri Zami v Severni Afriki je pomenila za Kartagino izgubo brodovja in vseh njenih kolonij.

T r e t j a, najkrajša punska vojna je trajala samo tri leta (148—146 pr. Kr.) in se je končala s popolnim razdejanjem Kartagine.

RADENSKO ZDRAVILNO KOPALIŠČE

zdravi z dobrim uspehom bolezni srca, ledvic, žlvcev, nervozo, želodec, jetra, ženske katare, spolne motnje, notranje žleze.

Ako trpite od katere teh bolezni ali sploh obiskujete zdravilišče, zahtevajte naš prospekt, v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon za zdravilišče SLATINA RADENCI odhaja iz Ljubljane ob 8.00 ter prihaja v RADENCE ob 14.42.

Humor

Židovska

Na vlaku sta se spoznala dva moža; predstavila sta se in drug drugega vprašala, kaj je kdo po poklicu.

»Tako, vi ste suknar? Zakaj pa potem ne kupujete pri Volinskem?«

»Zato, ker je bil Volinski prijatelj moje žene, ko je bila še dekle...«

»Saj to vendar nima nič opravka s stvarjo?«

»...in ker ne maram kupčevati s pametnejšim moškim kakor sem sam...«

Pomembno slavje

»Ali veš, da bova drug teden obhajala srebrno poroko?«

»Odloživa rajši to praznovanje!«

»Zakaj naj bi ga odložila?«

»Odloživa ga za pet let, potlej bova lahko slavila konec tridesetletne vojne.«

Pojasnitev

Učitelj je nezaupljivo gledal Petrovo nalogo.

»Ta pisava je čisto podobna pisavi tvojega očeta. Kaj praviš k temu, Peter?«

Dečko je nekaj časa napeto premišljeval, nazadnje je pa dejal:

»Pisal sem z očetovim polnivnim peresom!«

Predrago

»Ljubček, ali res že odhajaš? Ostani vendar še malo!«

»Ne, dragica, pri najboljši volji ne morem. Dal bi življenje za to, da bi lahko še ostal, toda res ne morem.«

»Zakaj pa ne?«

»Danes imamo sejo, in kdor bo zamudil, bo moral plačati deset dinarjev globe.«

Pričakovana novica

Neki mož je planil na pošto in je z zanimanjem vprašal:

»Ali je prišla kakšna brzojavka zame?«

»Ne!« je rekel uradnik.

Čez pol ure je bil že spet na pošti in ravno tako nestrpno vprašal:

»Ali še ni prišla zame brzojavka?«

»Ne!«

Čez eno uro je še enkrat prišel in tedaj ga je res čakala brzojavka. Hitro jo je odprl, se naslonil na zid in zastokal: »O, kakšna nesreča! Hiša mi gori!«

Lahka reč!

Mladenič: »Pomislite, gospodična, neka vedeževalka mi je prorokovala, da se bom poročil s plavolasko.«

Mlada brinetka: »Tako? Ali vam je tudi povedala, kdaj se bo to zgodilo?«

Mladenič: »Čez tri mesece.«

Mlada dama: »Do takrat se da to napraviti.«

Zapeljivo

»Kaj vas je pripravilo do tega, da ste začeli piti? Morebiti družinske razmer? Ali ste nesrečno poročeni?«

»Ne, trije moji sorodniki so gostilničarji.«

Iz otroških ust

»No, Janezek, povej, kaj pa delate v šoli?«

»Čakamo, da se pouk konča.«

Sumljivo

13letna hčerka je ponosno prišla domov in rekla:

»Poslušaj, mama, mesar mi je danes rekel ‚vi'!«

»Potlej moram pa danes meso stehtati!« je nejevoljno odgovorila mati.

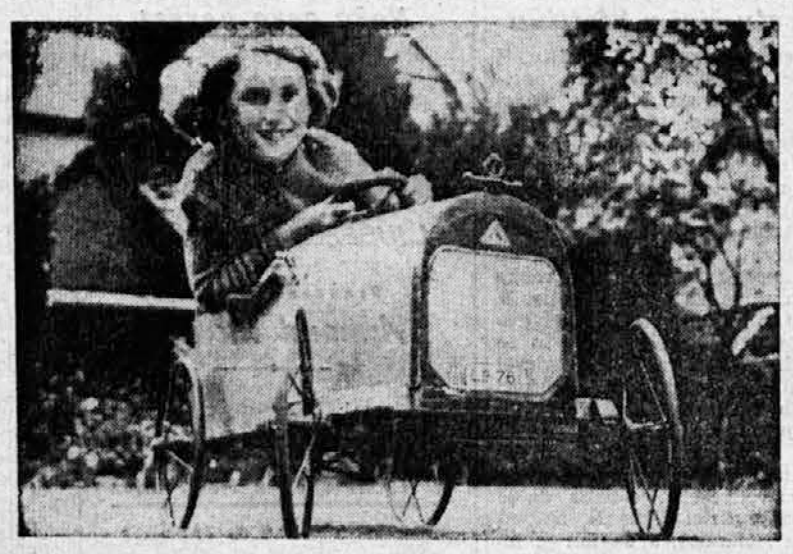

»Zgodaj začne žgati, kar kopriva 'ma postati,« pravi naš pregovor. Gornja slika kaže hčerko Američana Eystona, najhitrejšega avtomobilista na svetu, v majhnem, nalašč zanjo izdelanem avtomobilu. Nemara se pripravlja, da bo nekoč vredna naslednica svojega očeta...

V vozu pariške podzemeljske železnice so ondan našli 2½ m dolgo boo. Orjaško kačo so spravili na policijo in jo tam fotografirali.

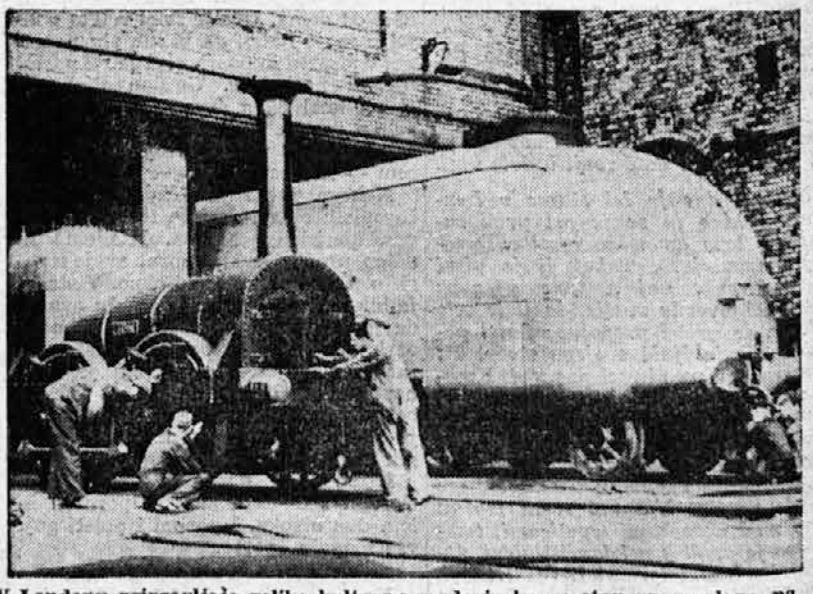

V Londonu pripravljajo veliko kulturno-zgodovinsko razstavo v proslavo na 115letnico, odkar je prvič stekla na Angleškem parna lokomotiva. Slika kaže model prvega Stephensonovega parnega voza, zraven njega pa najmodernejšo angleško aerodinamično lokomotivo.

Draga, ali tudi ti iščeš srečo?

Obsojeni smo, da vse življenje iščemo srečo. Že čisto majhni pričnemo, komaj se zavemo, da živimo, že se v nas rodi želja po sreči. Pogosto ‚sreče' vse življenje ne najdemo, ker je tako relativna, da pomeni včasih sreča nekoga hkrati nesrečo za koga drugega.

Filozofi, modreci in pisatelji vseh stoletij so se zaman vpraševali, kaj je sreča. Najbrže poznate tudi ono poučno zgodbico o ‚srajci sreče', ki jo je hotel imeti neki nesrečen kralj od srečnega delavca. In na koncu zgodbe izvemo, da srečni delavec srajce sploh ni imel...

Kaj je sreča? Ko sem bila stara štiri leta, sem že imela svojo željo, svojo srečo. Tedaj sem bila srečna, ako mi je mama kupila balonček, rožnat in živahen, da sem ga ponosno razkazovala sosedovim otrokom na dvorišču. In kdo ve, ali je bilo še v kakšnem srcu toliko žalosti kakor v mojem, ko sem po nesreči spustila balonček, da mi je smuknil iz rok in odplaval ‚v nebo'. Danes se smehljam tisti svoji sreči in muzam tedanji svoji žalosti.

Za vsakogar je sreča nekaj drugega, nekaj, česar nima in po čemer hrepeni. Za nezaposlenega na cesti je sreča delo, za mater je sreča zdravje otrok, za lačnega kos kruha, za bolnega zdravje, za reveža bogastvo, zate in zame — kdo ve kaj?

Iskalci sreče so kakor iskalci zlata čudovito vztrajni in trmasti. Menda ima vsakdo na svetu neki cilj, cilj, ki vidi v njem zgoščeno, strnjeno vso svojo srečo. Vse delo, vse hrepenenje in vse svoje prizadevanje posveti tej sreči, temu cilju. Nehote se moramo vprašati, ali je to dobro in pametno.

Pogosto se razum strinja s srečo, pogosto pa nima z njo nič skupnega. In tedaj, kadar razum ne hodi s srečo roko v roki, je sreča — če je še tako velika in opojna — nevarna.

Vsaka izmed naših bralk je zanesljivo že hrepenela po sreči, ki se ji zdi danes naivna. otročja, nepotrebna. Vseeno je pa morda njega dni porabila mnogo svoje energije za iskanje te sreče, za dosego te iluzije. In bržkone se ji danes zdi to iskanje, to prizadevanje vse prej ko pametno. Prav tako velika verjetnost je pa, da se tudi danes bori za neko drugo srečo, za srečo, ki se ji bo zdela čez nekaj let prazna in ničeva.

Nočem trditi, da moramo živeti samo po golem, suhoparnem, praktičnem razumu, da čustvom ne smemo odpreti vrat v naša srca in da je najboljše, če se že vnaprej odpovemo sreči. Borno bi bilo življenje brez upanja, bedno brez hrepenenja po sreči.

Pri iskanju sreče je pa potrebno, da se že vnaprej vprašamo, ali je ta sreča za nas tudi dosegljiva in trajna. In šele tedaj, kadar bo odgovor na to vprašanje pritrdilen, šele tedaj lahko zastavimo vse svoje sile, vso svojo energijo za ta naš cilj. Zato pa draga, pazi, da se ne boš lovila za fantomom, boljša je majhna, tiha sreča v tvojem srcu kakor pa velika in nedosegljiva na koncu sveta!

Saška

POLETNA IN JESENSKA LEPOTA

Vrneš se s počitnic, doma se pogledaš v zrcalo in si razočarana. Tam, sredi travnikov in gozdov, ali pa na obali neskončnega morja, si bila nad vse ljubka s svojo zagorelo poltjo in z lasmi, ki ti jih je sonce nagajivo pobelilo. Nosila si belo poletno oblekco ali pidžamo in zdelo se ti je, da nisi bila nikoli tako zdrava in negovana. Zdaj pa, v črni pisarniški halji ali pa v pisanem gospodinjskem predpasniku, strmiš v zrcalo in se skoraj ne spoznaš. Nekako divjaška se zdiš s svetlimi pramen las in z ogorelo poltjo v temni, mirni, domači obleki. Jasno je, da moraš nekaj storiti, da boš tudi doma v mestu čedna in ljubka

Obnovi in očisti si polt!

Na soncu, na vetru in zraku je dobila tvoja polt tisto temno barvo, ki ti je ob pričetku dopusta tako zelo ugajala. Hkrati je pa tvoja koža postala nekam hrapava in trda. Ne od sonca: od vetra. Predvsem moraš torej koži vrniti prožnost, odpraviti moraš razne napake in ji vrniti lepo enotno barvo. Dokler si bila na počitnicah, je bila koža lepo enotno zagorela, kajti vsak dan znova si jo nastavljala ultravijoličastim žarkom. Doma pa sediš ves dan v pisarni in na zagoreli polti opaziš že po nekaj dneh bele lise. Rada bi imela enakomerno bodisi belo bodisi rjavo polt. Enakomerno belo polt dobiš tako. da si jo vsak večer in vsako jutro izmiješ s svežim limonovim sokom Pusti, da se ti limonov sok na obrazu posuši, nato ga pa izmij z rožno vodo. Ako imaš posebno občutljivo polt zmešaj pol rožne vode in pol limonovega soka in šele to vodo si natri v kožo.

Enakomerno rjavo polt dobiš, ako si zvečer in zjutraj umiješ obraz s kamilično vodo, ki si vanjo kanila nekaj kapljic benjoinove tinkture.

Če hočeš, da bo polt spet dobila svojo svežost, zdrav lesk in prožnost, jo umij vsak dan v tejle raztopini: skuhaj v litru vrele vode nekaj glavic kamilic in 10 gramov bezgovega cvetja. Dan preden se pričneš umivati s to vodo, si naredi lepotno masko iz rumenjaka, ki si mu primešala nekaj kapljic olivnega olja. To masko pusti na obrazu pol ure. Potlej si umivaj teden dni obraz v gornji raztopini, za zaključek te nege si pa spet naredi masko iz rumenjaka in olivnega olja. Videla boš, da boš z uspehom zadovoljna.

Ne pozabi na ustnice. Najbrž si imela z njimi na dopustu križ, skoraj verjetno je, da so se ti pri pretiranem sončenju oluščile kakor obraz, ali so pa ti razpokale. Še zdaj so nekoliko trde. Vsak večer in vsako jutro si jih torej natri s kakšno mastno kremo, najbolje s tisto, ki si z njo čistiš obraz.

Pazi, da si vsak večer kožo očistiš nesnage. Ne uporabljaj čistilnih vod, ki ti krčijo luknjice na koži in povzroče s časom da postane koža še bolj mastna. Če imaš suho kožo, si jo očisti zvečer s coldcreamo brez glicerina. Če imaš pa mastno kožo, je najboljše, da si jo očistiš z mešanico mandljevega olja in oranžnega soka. Vzemi polovico vsakega in zmešaj. Natri si na obraz in pusti, da pol ure učinkuje na polt. Nato izbriši in nič ne izmivaj. Prav tako ravnaj s coldcreamo.

In nega las na jesen?

Prav tako kakor je važna nega obraza, je važna tudi pravilna nega las. Sonce, veter in morska voda so najbrže pretirano osušili tvoje lase, posebno ako se nisi ravnala po naših navodilih in jih nisi mazilila z oljem in izmivala vsak dan v sladki vodi. Nič ne skrbi, tudi zdaj lahko še vrneš svojim lasem sijaj, kakršnega so imeli, preden si odpotovala na počitnice.

Če si opazila, da je morje izsušilo lase, se ravnaj takole: najprej je potrebno, da si glavo temeljito umiješ. Eno ura pred umivanjem si pa natri lasišče s tole raztopino:

Olivnega olja	10 gr
Olja amerikanskih orehov (Erdnussöl huile d'arachide) . .	10 gr
Olja iz mareličnih jederc . . .	15 gr

Olja v tem razmerju vam zmešajo v drogeriji. Gornja količina olja zadošča za eno masažo. Umij si glavo z jajčnim rumenjakom, kakor smo popisali v eni naših prejšnjih številk, nato si jo pa pri zadnjem izmivanju umij z vodo, ki si ji primešala nekoliko kisa. Videla boš, kako rahli, svetli in lepi bodo lasje. Po počitnicah si lahko vsaj trikrat do štirikrat umiješ glavo po tem receptu, šele potlej bodo lasje dobili svojo prvotno barvo in maščobo.

Če ti je sonce pretirano pobelilo lase, jih potemniš, ako si jih po umivanju namesto v okisani vodi umiješ v mlačni vodi, ki si v njej 20 minut vrela orehovo listje. Lasje bodo takoj dobili svojo prvotno enotno barvo.

Denimo pa, da so lasje in lasišče hudo poškodovani, tedaj terjajo spet posebno nego. Vsak večer si natri v lasišče tole raztopino:

Jaborandove tinkture . .	10 gr
Ruma	10 gr
Kininovega sulfata . . .	4 gr
Sivkovega alkoholata . .	60 gr

Poleg vse te nege kajpak ne pozabi na redno krtačenje las! Ako se boš ravnala po naših nasvetih, boš kmalu opazila blagodejni učinek te jesenske nege, nege, ki ni samo učinkovita, ampak tudi poceni.

Simona.

Pri kožnem vnetju in izpuščajih dojenčkov, pri razpokanih in razbolelih prsih mater

čudovito učinkuje

pravo rastlinsko mazilo

»OKAMA«

Okama mazilo se dobi v lekarnah in drogerijah, škat. din 8·–.
Razpošilja proti predhodnemu nakazilu din 10·–.

LEKARNA Mr. JOŽE OBLAK
Št. Vid nad Ljubljano

Kopanje dojenčkov

Zadnjič smo govorili o dojenčkovi obleki, danes se pa pomudimo pri drugem važnem poglavju nege dojenčka, pri kopanju. Dojenčka moramo kopati vsak dan. Važno je, da ga kopljemo na prazen želodec. Kopel pripravimo torej zvečer ali zjutraj. Zvečer, pred zadnjim obrokom hrane, to je okrog 8. ure. Pred kopanjem dojenčka si oblecimo bel predpasnik, zavihajmo si rokave do komolca in dobro si umijmo roke.

Toplota v sobi mora biti najmanj 18 do 20° C. Če soba ni dovolj topla, kopljemo dojenčka blizu peči. Vrata in okna naj bodo dobro zaprta, ker dojenčku sleherni, še tako majhen prepih škoduje. Dojenčka previjamo na dan vsaj šestkrat. Za kopanje pripravimo na kopalno mizo najprej kakšno odejo, čez njo položimo pa gumirano platno. Čez platno položimo plenico. V kadi, ki v nji kopljemo dojenčka, ne smemo prati njegovega perila, pač pa moramo imeti za to poseben škaf. Voda, ki v njej kopljemo dojenčka, mora biti pitna. Če pa te ne moremo dobiti, moramo vodo vsekako prekuhati, da uničimo vse bakterije v njej.

Toplota vode mora biti 35° C do 36° C. Merimo jo s posebnim kopalnim toplomerom. Držati ga ne smemo samo naspol v vodi, ampak globoko pod vodo. Brez toplomera poskušamo vodo s komolcem. Dojenčkovega obraza ne umivamo v tisti vodi, ki v njej umivamo telo. Zato si pripravimo poseben lonček. Novorojenčke umivamo z oljem, in sicer s parafinovim ali pa z navadnim. Za kopanje si pripravimo tudi otroški prašek, ki z njim osušimo otrokovo kožo. Napudramo pa prav narahlo, ker se sicer narede svaljki, ki še bolj razdražijo otrokovo kožo. Lahko tudi uporabljamo borov vazelin ali pa otroško mazilo.

Ko popek odpade, ga moramo 8 dni negovati. Za ranico kupimo 70%en alkohol. S čisto vato in s tem alkoholom jo izmijemo. Nato jo posipamo s praškm »Dermatol« in položimo na popek čisto gazo, če je nimamo pri roki, pa čisto platneno krpico, ki mora biti prekuhana in zlikana. Gazo pritrdimo z obližem. Med temi 8 dnevi večkrat poglejmo, ali je še vse v redu, in znova napudrajmo. Obliž odstranimo s čistim bencinom. Če se v 14 dneh popek ne zaceli, moramo povprašati za svet zdravnika.

Novorojenčka kopljemo z oljem. Slečemo ga v posteljici. Prenesemo ga na povijalno mizo, kjer mora biti že vse pripravljeno. Zavijemo ga v plenico in začnemo umivati glavico z mlačno vodo. Umivamo s krpicami ali s koščki vate. Imamo dve krpici; eno za obraz, drugo za telo. Najprej umijemo oči, in sicer takole: obrnemo glavo v tisto smer, kjer ima oko. Namočimo vato in umivamo od zunanje strani proti notranji. Nato umijemo nosek. Iz vate ali krpice napravimo droban svaljek in osnažimo najprej eno nosnico, nato drugo. Za drugo nosnico si pripravimo spet drug svaljek. Tudi za vsako oko imamo svojo krpico. Ko smo osnažili nos, napravimo spet dva svaljka in osnažimo ušesa. Najprej osnažimo sluhovod, nato uhelj in za ušesom. Ko smo osnažili ušesa, umijemo čelo, nos, lice, brado, okrog ust in nazadnje pod nosom. Obraza ne umijemo z milom. Če ima otrok kakšne lišaje, ga umivamo z oljem. Ko je obraz umit, umijemo z oljem lasišče, nato vrat in roke, od prstkov navzgor. Ko posamezne dele umijemo, jih moramo vselej sproti pokrivati s plenico. Nato umijemo prsni koš, sprednji del pokrijemo, otroka obrnemo in umijemo hrbet. Naposled umijemo noge od prstkov navzgor, primemo obe nogi in umijemo med nogami in zadnjico. Ko imamo otroka tako namazanega, ga v istem vrstnem redu obrišemo. Za brisanje uporabljamo zmerom isto plenico. ker je mastna. Nato otroka preoblečemo. Pudrati novorojenčka še ne smemo.

Dojenčka kopljemo prav tako kakor novorojenčka, samo da ga namilimo. Če je otrok prehlajen, damo na vato malo borovega vazelina in mu namažemo nosnici. Obraza ne smemo militi. Ko ima dojenček umit obraz, ga na povijalni mizi namilimo z milnico, biti mora pa topla. Milnico lahko že poprej pripravimo, ali pa vzamemo toplo vodo in milimo krpo sproti. Za dojenčka je najboljše navadno Schichtovo milo. Toaletna mila niso priporočljiva. Najprej namilimo lasišče tako, da je glavica čisto penasta. Glavo pokrijemo in začnemo militi v istem vrstnem redu kakor poprej novorojenčka z oljem. Ko smo otroka tako namilili, ga nesemo v kad. Primemo ga za roke pod pazduhama in za noge. Položiti ga moramo v kad zelo počasi, ker se drugače lahko prestraši. V kadi ga držimo tako, da naspol sedi. Izpiramo v istem vrstnem redu, kakor smo ga poprej namilili. Ko umivamo hrbet, otroka obrnemo tako, da ga s prosto roko primemo pod pazduhama. Obraza v kadi ne izpiramo. Ko je otrok tako umit, ga nesemo na povijalno mizo in hitro pokrijemo s pregreto plenico. Nato ga napudramo, če je potrebno. Pudramo ga pod vratom, pod pazduhama in med nogami. Nato puder izpihamo, dojenčka preoblečemo, nahranimo in damo spati. Dojenčku od 1 leta ne smemo snažiti ustec. Če se mu pojavi v ustih gnojenje, ga moramo takoj zaupati zdravniku.

Mati mora posvečati posebno važnost otrokovim nohtkom. Otroku mora striči nohte vsak teden enkrat. Za striženje nohtov mora imeti tenke, zakrivljene škarjice. Kadar strižemo, moramo zelo paziti. Prijeti moramo zmerom vsak prst posebej in odstriči najprej vodoravno, potlej šele v voglih. Škarje morajo biti obrnjene navzgor.

Temenice so za otroka zelo nevarne, ker se glava lahko prične gnojiti. Temenice moramo odmočiti; otroku namažemo lasišče z oljem, vazelinom ali maslom. Čez noč poveznemo otroku na glavo čepico, drugi dan pa odstranimo temenice s krpico, ki smo jo namočili v milnici. Izmivamo tako dolgo, dokler se temenice ne zmehčajo. Nato otroku odstranimo temenice s čistim, gostim glavnikom. Temenice se narede, če je otrok stalno pokrit. Zato naj bo otrok v sobi, če je le dovolj topla, zmerom gologlav.

Če je otrok moker ali blaten, ga moramo osnažiti zmerom samo z mokro krpo. Otroka, ki ima vročino, ne kopljemo, ampak ga samo na mizi umijemo. Četudi je otrok še tako slaboten, ga moramo vsak dan umiti.

Teta Meta

je zdrav, pa vendar se lahko zgodi, da se prehladite zaradi majhne neprevidnosti. Zato mislite že pri prvih znamenjih bolezni na Aspirin tablete in na „Bayer"-jev križ, ki jamči za pristnost!

BAYER ASPIRIN

TABLETE Z BAYER-JEVIM KRIŽEM.

Oglas reg. pod S. br. 437 od 10. I. 1934.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Zdrobovi cmoki na goveji juhi, buče v omaki, krompirjev pire, govedina. — Zvečer: Vampi s parmskim sirom.

Petek: Zelenjavna juha, omeletno testo[1], kompot. — Zvečer: Tunina, žličniki.

Sobota: Možganova juha, telečja pečenka z zelenjavo, pražen krompir. — Zvečer: Kuhana koruza[2], kakao.

Nedelja: Paradižnikova juha, naravni zrezki, solata, krompirjev pire, torta iz tisoč lističev[3]. — Zvečer: Pašteta iz telečjih jetrc, narezek.

Ponedeljek: Obarna juha, zavitki iz svinjine, krompirjev pire, mešana solata. — Zvečer: Krompirjevi rezanci s solato.

Torek: Riževa juha, sladak dušen korenček, krompirjev pire, kuhana govedina. — Zvečer: Mlečni riž s čokolado.

Sreda: Golaževa juha, zelje s presnim maslom in žemljevo kašo. — Zvečer: Špageti s paradižnikovo omako in solato.

Pojasnila.

[1]Omeletno testo: Pripravi omeletno testo iz 30 dkg mehke moke, 2 jajc, ½ l mleka in ščepca soli. Vse pridatke krepko vmešaj. Vlij nekoliko tega testa v omaščeno ponev, pazi da se kar najbolj razleze na vse strani, da je zelo tenko; opeci palačinke na obeh straneh zlatorumeno. Nato jih položi na ogret krožnik, krožnik pa daj nad soparo. Med tem ko so palačinke nad soparo, namaži s presnim maslom posodo v njih velikosti, položi na dno eno palačinko, jo pomaži s špinačo in položi nanjo še eno palačinko; to namaži z nadevom sesekljane goveje pečenke, položi nanj spet palačinko in jo namaži s špinačo. Izmenično nadevaj palačinke tako dolgo, dokler jih vseh ne porabiš. Na vrhu mora biti kajpak prazna palačinka, kakor nekak pokrov. Polij jed s ¼ l mleka, ki si mu primešala 2 jajca. Posuj z nastrganim parmskim sirom in postavi jed za nekaj minut v vročo pečico, da postane lepo rjava, zapečena. Za nadev lahko kaj praktično uporabiš ostanke kakšne pečenke. Po okusu zabeli nadev s slanino in z narezanimi žemljami, ki si jih namočila v mleku in iztisnila.

[2]Kuhana koruza: Kupi na trgu lepe koruzne storže, jih očisti nitk in listov in jih daj za pol ure kuhat v slan krop. Vzemi jih iz vode, jih oblij s presnim maslom in posuj s kruhovimi drobtinicami. Po okusu lahko tudi še nekoliko osoliš. Storže vzemi v roke in jih obiraj. Pri nakupovanju pazi, da so koruzna zrnca velika, bela in gladka. Rumena zrnca pričajo, da je koruza stara in torej neuporabna.

[3]Torta iz tisoč lističev: Pripravi biskvit iz 6 rumenjakov, 21 dkg sladkorja in 4 jedilnih žlic mleka; pridaj mu sneg 6 beljakov in 22 dkg moke, ki si jo podmetla s pol vrečice pecivnega praška. Omasti tortno pekačo z mastjo in moko in namaži nanjo to testo. Zapeci pri zmerni vročini okrogle plošče zlatorumeno. Izmenično namaži plošče z marelično in malinovo mezgo, daj torto na hladen prostor za 24 ur, nato jo pa oblij s čokoladnim ledom.

Ženski razgovori

M. E. Celje: Bila sem presenečena, ko sem brala vaše pismo, še bolj pa, ko sem videla vašo sliko. Bodite veseli, da ste zdravi, nikar si takšnih malenkostnih nedostatkov ne ženite k srcu! Pravite, da imate temno polt, a pišete zelo nerazločno, tako da ne vem, ali mislite s tem, da imate hkrati tudi trdo, hrapavo polt. Koliko je žensk na svetu, ki se pozimi in poleti sončijo, samo da bi imele temno polt! Če si hočete polt nekoliko obeliti, se ravnajte po nasvetu v našem današnjem članku: »Poletna in jesenska lepota«. Zjutraj in zvečer si umijte obraz s svežim limonovim sokom, če imate kožo občutljivo, pa z limonovim sokom, ki ste mu primešali nekoliko rožne vode. Rožno vodo dobite v drogeriji. Pustite, da se sok na obrazu posuši, nato si pa izmijte obraz z rožno vodo. Limona je dobro naravno belilo. Ne poskušajte z vodikovim prekisom! Glede masaže in glede kakšne dobre kreme za obeljenje kože se bom pa še informirala in vam bom odgovor sporočila v eni izmed prihodnjih številk. Dotlej glavo pokonci!

C. S. Skoplje: Prijetno nas je presenetilo, da vam pleteni kostim v 36. številki našega lista tako ugaja. Vaši želji lahko ustrežemo, kajpak nam pa morate bolj natanko sporočiti svoje telesne mere in želje glede barve volne. Kostim bi naredile — kajpak na roko — delavke v eni najboljših ljubljanskih trgovin z volno. Ko nam pošljete natančne mere (za ramena, prsi, dolžino, pas, tiste mere, ki vam jih šivilja izmeri), se bomo pogodili s tvrdko za ceno in za čas in vam bomo sporočili njene pogoje. Ako želite volno, ki bi se le malo stegnila, bi vam priporočila volno buklé. Prosim vas tudi, da mi sporočite, koliko bi bili pripravljeni plačati za delo in za volno.

Saška.

Francoski napisal
ARMAND MERCIER

Ljubezenski roman

Osveta indijske boginje

Predgovor

Gospodu
dr. CHAUFFIERJU,
profesorju kirurške klinike na medicinski fakulteti v Parizu.

Tours, 20. julija 1926.

Spoštovani gospod profesor!

Oprostite, če vas bom s pripovedovanjem o nekem odkritju, ki sem mu slučajno prišel na sled, oropal nekaj trenutkov vašega dragocenega časa; prepričan sem namreč, da vas bo storija zanimala.

Zadnji mesec sem se po opravkih mudil nekaj dni v Ženevi. Nikoli ne zamudim priložnosti, da se ne bi, kadar pridem v tuj kraj, pomudil na starini. Kajti zelo rad kupim kakšno starinsko dragocenost, listam po starih knjigah, stikam za bakrorezi, nakupujem bronaste kipce, se podim za stoletja starimi skrinjami ali pa vsaj za takšnimi, ki jih za tako stare izdajajo; pred vsem se pa zanimam za češko steklo, za polporcelan in za fini porcelan, ker ga zbiram. Med svojim bivanjem ob Ženevskem jezeru sem torej izvedel, da ima baje neki starinar v Nyonu dragocene starine, izdelke porcelanske delavnice »La Poterie«. Stopil sem torej k temu gospodu Cristinu. Pokazal mi je tri prekrasne skodelice in tucat krožnikov, z žigom majhne ribice — ženevski ostriž, dokaz, da je roba pristna. Priložnost je bila vabljiva. Na nesrečo je pa francoski frank tako nizko stal, da mi je bila cena za moje razmere previsoka; nisva se mogla pogoditi. Zato sem pa med brskanjem po prodajalni odkril staro kitajsko skrinjico z vdelanimi biseri; starinar jo je bil kupil na dražbi neke vile ob Ženevski cesti, nedaleč od starine. Pokrov skrinjice je bil počen in manjkala je cela vrsta bisernih okraskov; zbijal sem ceno in res se mi je posrečilo dobiti skrinjico po kolikor toliko ugodni ceni.

Do tod ni za vas še nič posebno zanimivega. Zdaj se bo pa stvar spremenila. Doma sem skrinjico nesel mizarju, ki mu večkrat zaupam kakšno popravilo. Mož je bolj umetnik kakor rokodelec in je poškodbe tako spretno popravil, da sem v popravljeni skrinjici komaj spoznal razbito starino.

»Náte,« je dejal, »Sponk, ki vežejo pokrov, nisem mogel čisto zakriti, a vidijo se samo od spodaj. Zdaj vam bom pa pokazal nekaj presenetljivega, če še ne veste: skrinjica ima dvojno dno... Ste to vedeli?«

Odkimal sem.

»Pri čiščenju sem postal pozoren na votli zvok dna. Skrinjica sestoji iz šestih pološčenih cedrovih ploščic. Ker so pa pokrov in stranske stene debele le dva centimetra, je dno očitno merilo pet centimetrov. To je moralo imeti svoj vzrok. Stikal sem za nevidnimi vzmetmi, sluteč, da mora biti v dnu skriven predalček. Skoraj ves dan sem zapravil s tem iskanjem. In našel sem, kar sem iskal.

Ali vidite tule na sredi sprednje stene na notranji strani tole malo zarezo? Pritisnite nanjo krepko z nohtom.«

Storil sem tako. Drobna cedrova paličica, tako čudovito vdelana v steno, da je sploh ni bilo mogoče opaziti, je pod pritiskom mojega prsta voljno zdrknila navzdol; potlej je šinila malce naprej in dno skrinjice se je kakor po čudežu dvignilo, se zavrtelo okrog nevidnih tečajev in odkrilo prazen prostor med zunanjo in notranjo steno. V tem predalčku sta ležala debel zvezek in slika nenavadno lepe ženske.

»Tudi ta predalček sem temeljito očistil,« je dejal mizar, »kajti prahu je bilo notri na debelo. Potlej sem pa sliko in zvezek spet položil tja, kjer sem ju dobil.«

Kakor hitro sem bil sam, sem odprl zvezek.

Na prvi strani je bilo samo ime:

Marko Iljić

na drugi strani pa naslov:

Klinika profesorja Depreslesa,

potlej so bile beležke, očitno napisane pri predavanjih o zdravljenju oči v bolnišnici. Obravnavale so (prepišem naslov): »Papilarne spremembe kot simptom prerazdraženosti možganov« in so obsegale kakšnih dvajset strani. Naslednje strani so bile tesno popisane v nekem meni neznanem jeziku, v srbščini ali bolgarščini, nekak dnevnik, kakor sem sklepal po datumih, ki so se sem in tja redno pojavljali na drobno popisanih straneh.

Balkanskih jezikov ne razumem. Zapiski v črnem zvezku so ostali zame mrtve črke. Zato sem se ustavil pri fotografiji. Nepotrebno je, da bi vam jo popisoval, da bi vam slikal lepoto te kostanjeve ženske glavé; sami boste videli, saj vam pošiljam sliko in zvezek, kajti radovednost me daje. To je ena mojih napak, napak, ki se — kakor sicer vsaka napaka — utegne včasih spremeniti v odliko. Skrivnostni dnevnik in prelestna slika, ki zanju ni vedel ne nyonski starinar ne prodajalec skrinjice, sta zbudila v meni neugnano radovednost, kaj je prav za prav na teh gosto popisanih straneh.

Znano vam je, gospod profesor, da slovi Touraine po vsej pravici za pokrajino, kjer govore najčistejšo francoščino. Ta sloves privabi vsako leto v te kraje veliko tujih študentov. Da obogate svoje znanje francoščine, se vpišejo v posebne jezikovne tečaje, prirejene nalašč v ta namen; tam predavajo vseučiliški profesorji »Tourainskega instituta«. Z dobrohotnim posredovanjem enega teh profesorjev sem se seznanil z neko mlado hrvatsko študentko. Dal sem ji zvezek, ne da bi ji povedal, kako je prišel v moje roke, in jo prosil, naj mi »storijo« prevede. Rade volje mi je ugodila; bila je srečna, da je našla za svoje vaje nedvomno zanimivejšo snov, kakor so naloge Instituta.

Pred včeranjim mi je prinesla zvezek nazaj, zraven mi je pa priložila obsežen rokopis v francoskem jeziku.

»Roman,« je dejala, »je bil napisan v brzojavnem slogu. Pri prevajanju sem stavke razvila, bežne napake popravila, naspol oblikovane misli izvedla do konca in protislovja izravnala, ne da bi bila povesti kaj dodala; potrudila sem se, da sem ohranila njen strastni pa vendar preprosti ton. Tako je bil prevod zame hkrati dobro došla vaja francoske stilistike. Zelo bi me veselilo, da bi od vas, ki niste profesor, slišala, kako vam moje delo ugaja.«

Zahvalil sem se ji in ji obljubil, da ji bom sporočil svojo sodbo o prevodu.

Roman! Vrli študentki se še sanjalo ni, da gre za resničen doživljaj... Kakor da se ne bi prav najromantičnejši zapletljaji dogajali baš v vsakdanjem življenju, sredi med nami! Nisem je hotel razočarati. Prebral sem njen prevod in ji izrekel svoje občudovanje nad lahkoto, ki z njo obvlada naš jezik.

Hkrati s tem pismom vam pošiljam zvezek, fotografijo in rokopis. Marko Iljić — gotovo se še spominjate — je zapustil Pariz 30. maja 1925. v družbi sira Williama Smart-Millerja. Kaj se je z njim zgodilo? Ali ste ga še kdaj videli? Ali je še vpisan na medicinski fakulteti? Zakaj je njegova zapisnica obležala v skrivnostni skrinjici?

Iskreno vas prosim, da zapiske brez odloga preberete. Prepričan sem, da vas bo potem prav tako kakor mene obšla nepremagljiva radovednost, kako se je storija končala. Saj gre vendar za enega izmed vaših učencev, in za enega izmed vaših pacientov; o njuni usodi govore ti listi, ki se vam jih drznem poslati skupaj s tem pismom.

Neizrekljivo vam bom hvaležen, če boste tako dobri in mi boste sporočili, kaj ste mogli dognati o tem mladem človeku, ki se zanj živo zanimam, odkar sem prebral njegovo povest. Prosim vas, oprostite mi moje predolgo pisanje in sprejmite izraze mojega vdanega spoštovanja.

A. M.

Iljićev dnevnik

Prvi del

MARKO ILJIĆ

Pariz, 27. maja 1925.

Zakaj me neprestano nekaj sili — namesto da bi delal svojo nalogo o »Poškodbah človeškega očesa« — da zoper svojo voljo govorim o onem srečanju, ki mi od snočnjega večera ne da več miru?

Nikogar nimam, da bi se mu mogel zaupati, žive duše ne poznam, ki bi z menoj delila veselje in žalost... So dnevi, ko posebno trpko občutim svojo samoto, časi, ko mi srce prekipi in mi zavest, da se ne morem nikomur razodeti, zadrguje grlo... Ne težijo nas samo sivi jesenski dnevi. Danes trepeta nežno mlado listje kostanjev, ki ga lahno boža majsko sonce, lahno trepeta v milem pomladanskem zraku, vse mesto kar žari v lesku prekrasnega vremena... in vendar sem žalosten v dno duše, neizrekljivo nesrečen, neskončno potrt.

Vse okrog mene je veselo, kakor da bi oživelo pod prvim klicem poletja: bolniške strežnice na velikem, steklenem hodniku pojó, vrabci čivkajo na vejah; ko sem šel mimo strežniške dvorane, mi je udarilo na uho zborovsko petje. Vsi so srečni: strežnice, ptički, moji tovariši; sonce je vsem kanilo nekaj veselja v njihova srca. Dve mladi dami v kočiji, ki bi me bili pred bolnišnico skoraj povozili, sta se mi prijazno nasmehnili, in mladi postrešček, ki se je pripeljal za njima na svojem trokolesu, je objestno in na ves glas požvižgaval neko poulično popevko.

Ta veselost me je bolela. Moje bedno življenje, neprestana osamljenost, vsakdanji boj za kruh, vse to se mi je zazdelo — ko je pa življenje ljudi okrog mene na videz tako veselo — še zoprnejše, še neprijaznejše.

Srb sem. Reven sem. Dva vzroka, ki mojo zapuščenost dovolj pojasnita. Moji v Parizu živeči rojaki zaradi svojega bogastva ali pa zaradi svoje vzgoje ne spadajo v moj krog: sami elegantni salonski ljudje ali pa neotesani konjski mešetarji! Druge svoje francoske in tuje tovariše vidim pa le pri predavanjih ali pa v bolnišnici; mučno bi mi bilo, priznati jim, da se študent medicine preživlja s tem, da zvečer nastopa kot plačan plesalec.

Medla toplota Javalove knjižnice vabi k izpovedbam. Sam sedim za dolgo, z zelenim suknom prevlečeno mizo. Knjižničar je položil zraven mene cel kup skript o očesnih boleznih in nekaj debelih leksikonov; potlej je odšel v vežo, da pokadi cigareto.

Tišina in samota! To je moja usoda, odkar sem zapustil svojo domovino. Navadil sem se že na to. Trdo delo je najboljše zdravilo za duševno stisko. A vendar pridejo trenutki, ko učinek mamila popusti in ko resničnost terja svojo pravico. Ti trenutki prebujenja so strašni! Tega se posebno zavem, kadar stopim v svojo sobo v Poliveaujevi ulici. Postelja z dvomljivo snažnimi rjuhami, miza iz surovega lesa, vegasti umivalnik in razbiti vrč prav res niso tisto, kar bi človeku vlilo poguma in veselja do življenja; posebno takrat ne, kadar prodira dnevna luč le kalno skozi naspol motno, slabo zapirajoče se okno. Kadar se po trdega dela polnem dnevu vrnem v to mračno okolje, me vselej obide neizrekljiva otožnost, spomini na še nedavno srečno preteklost zdajci oživé; in če ni še preveč pozno, odidem z bolnim srcem in pobešenimi očmi spet zdoma, da najdem zunaj v luči, v glasnem uličnem vrvenju vsaj malo razvedrila, upanja in pozabljenja...

Ob takih večerih zavijem najrajši proti »Botaničnemu vrtu«. Tam sedim v tihem kotičku na samotni klopi in počasi pospravljam svoj košček kruha, ki mi je pogosto kosilo in večerja obenem. Moje misli romajo v preteklost. Prazni drevored pred menoj, cvetlične gredice, poslopja počasi zatonejo in moj pogled zleti čez vrtove, čez Pariz, čez Francosko v mojo rojstno hišo na Kalemegdanu v Beogradu, nasproti trdnjave, od koder se širi razgled po dolinah Save in Donave, in v zlato kupolo katedrale nad njima. Moj oče stoji spet živ pred menoj, vseučiliški profesor s strogim obrazom in pokonci počesanimi trdimi lasmi; živo vidim pred seboj njegove živahne oči, leskečoče se za zlatimi naočniki. In moja mati, tako nežna in mila, ki se je kljub ugledni službi svojega moža tudi na delovne dni oblačila po narodni noši, s temnim sarafanom srbske žené... Pred menoj vstaja »Velika kafana« na Gledališkem trgu, kjer sem vsak večer sedel s svojimi tovariši. Potlej je prišla vojna; klic k orožju, avstrijski vpad, žilavi, bridki, brezupni boj in umik v snegu čez vso Albanijo... Krf: vstajenje v novo življenje. Strelski jarki ob Vardarju, potlej osveta in katastrofa Mackensenove armade...

Film mojih spominov se vrti dalje... Vidim povojni Beograd, ves v zastavah, okrašen z zelenjem in slavoloki z napisi »Živela Jugoslavija!« Toda za vsem tem rajanjem, za kitami cvetja, za grbi — porušeni zidovi, razdejana poslopja. Za zmagoslavjem za spet priborjeno svobodo nič drugega kakor same razvaline in gorje.

Mojo mater je v prvih avgustovih dneh ubila granata in zdaj počiva na pokopališču na Terazijah. Mojega očeta so odpeljali na Ogrsko; umrl je od izčrpanosti in lakote v nekem ujetniškem taborišču pri Segedinu... Kot sirota brez vsega sem se po vojni vrnil domov; od vseh svojih sorodnikov sem našel le enega pri življenju: svojega bratranca Ivana Stefanovića, čigar hiša v Kragujevcu v vojni ni še preveč trpela in ki se je z veliko požrtvovalnostjo lotil obnove svojega posestva v Moravski dolini...

Zdaj so se vrata odprla in napravila konec mojim sanjam. Knjižničar je svojo cigareto pokadil, vrnil se je v dvorano, sédel za malo mizico pri vhodu in začel s svojo okorno pisavo spet prepisovati knjižnični katalog.

Ali bom vendar že lahko nadaljeval delo, ki zaradi njega že ves teden vsako popoldne presedim v knjižnici: razpravo, ki jo pišem po naročilu nekega bogatega študenta? Ne! Ne morem se za to odločiti, potreba po izpovedi me preveč razganja... Moram peresu pustiti njegovo pot!

Ubogi doktor Depresles! Kako malo se to, kar zdajle pišem, ujema z zapiski njegovega predavanja, ki polnijo prve strani mojega zvezka! »Papilarna sprememba«, njegovo zadnje predavanje, je v mojem besedičenju že čisto zatonila. In zakaj? Zakaj ta izpoved? Zakaj izgubljeni dan? Zaradi srečanja z neko žensko, o, z neizrekljivo lepo in očarljivo žensko! A hkrati z žensko, ki mi je neskončno daleč, neznanka iz brezimne salonske množice; ničesar ne vem o njej in najbrže je ne bom nikoli več videl. In vendar je zgolj upanje, da bi jo našel, da bi jo spet med tangom držal v objemu, tisto, zaradi česar zdaj z večjo vnemo mislim na svojo večerno službo v »Caméléonu«.

Kaj vse sem že v nočeh tega leta pregarál, samo da bi mogel podnevi študirati! Ko mi je bratranec pisal, da mi zaradi slabih žetev ne more več pošiljati skromne mesečne podpore, sem se hočeš nočeš moral ogledati po kakšnem večernem zaslužku, da se preživim. To ni tako enostavno, kakor bi kdo mislil!

Koliko poniževalnih potov me je stalo, koliko ur čakanja v tovarnah in trgovinah, kjer sem iskal službe! Najprej sem na tržnici razkladal vozove, ki pripeljejo zjutraj na vse zgodaj zelenjavo v mesto. O tem zelo kratkem razdobju — kajti telesnim naporom nisem bil dolgo kos — sem ohranil neizbrisljiv vtis: privid cele povodnji zelenjave in sadja, celega plazu zelja, repe, korenja in sočivja, neskočne množine jabolk, hrušk in grozdja, ki so se zlivale na tržnico, in z vsakim vozom, ki smo ga razložili, zavzele več prostora, dokler niso bile vse police, vse mize, vsi kotički velikih steklenih izložb polni. S plehkim vonjem po zelenjavi se je mešal opojni duh prezrelega sadja, ki je njegov vonj zbujal tako živo predstavo okusa, da sem kar čutil, kako se mi hladno mehko sadje topi na jeziku. In zakajena gostilna, ki smo vanjo hodili na kavo! Kadeča se skodelica juhe, ki so nam jo servirali na umazanih mizah, in ki so v njej plavali ostanki pražene čebule in kruhki s sirom, ki se je vlekel kakor žvečilni gumi, mi je ob štirih zjutraj, po dveurnem trdem delu dišala kakor najimenitnejše kosilo na kakšni pojedini.

A prišla je zima; moral sem si poiskati kaj drugega in tako sem vstopil s posredovanjem nekega najemnika, ki je stanoval v isti hiši, kot drugi violinist v orkester nekega kina na bulvarju Saint-Michel. Bil sem srečen! Dvajset frankov za večer od pol devete ure do polnoči. Sedel sem na toplem in suhem, v prijetni, popolnoma ločeni pregraji pod platnom. Imeli smo štiri glasbila: klavir, dvoje gosli, bas in oboo in smo se trudili, da kar najbolj ustrežemo občinstvu, ki je do zadnjega kotička zasedlo dvorano. Vrli ljudje so se bučno smejali šalam ameriških grotesknih komikov, izžvižgavali hudobneže in navdušeno ploskali, ko je grešnik dobil svojo kazen in čednost zasluženo plačilo. Naš program ni bil kaj mnogovrsten in je terjal le malo skušenj; nekaj poskočnih, nekaj žalostnih in koprnečih melodij, ki smo jih svirali v skladu z razpletom filmskega dogajanja, eno ali dve zanosni koračnici za spremljavo filmskega tednika in prvi takti Chopinove žalne koračnice, če je kdo na platnu umiral in pri pogrebu. To nam je docela zadoščalo. Med filmskim dogajanjem se občinstvo ni dosti zmenilo za godbo: glavno je bilo, da igramo. Dostikrat se je tudi zgodilo, da je prepir med gledalci, dovtip kakšnega pijanca ali pa jok otročička, ki se je na lepem zbudil v materinem naročju, preglasoval med predstavo naš orkester. Občinstvo, ki je v takšnih primerih ogorčeno klicalo »Mir«, je hrup le še povečalo. Operaterja in godbenikov pa ni to prav nič vrglo iz ravnotežja. Takšen hrup nam je dal samo dobro došlo priložnost, da bežno pogledamo, kaj se na platnu dogaja, čeprav smo tvegali nevarnost, da izgubimo takt; kadar se je dvorana spet pomirila, smo pa navadno tudi mi že našli kontakt.

Zame je bila to idealna služba; opravljal sem ‚nevidno', nikomur znano delo, in zraven še takšno, da sem bil čez dan prost in sem se lahko naspal.

Na žalost me je hripa spravila ob to službo. Obležal sem in se cel mesec nisem smel ganiti iz sobe; in ko sem nazadnje ozdravel, so mi povedali, da so namesto mene nabavili saksofon, ki je orkester nekoliko moderniziral.

Po golem naključju sem se takrat seznanil v ambulatoriju klinike z nekim natakarjem iz »Caméléona«, v tistem času najbolj priljubljenega plesnega restavranta na Elizejskih poljanah. Prišel je vsak teden po enkrat na kliniko in usoda je hotela, da so ga baš meni dodelili. Nekega dne sem opazil, da mu je nerodno govoriti v navzočnosti neke mlade študentke. Zato sem ga ogovoril v italijanščini: njegova zunanjost, njegov glas in njegovo ime Giuseppe Moroni so mi izdali njegovo narodnost. Hvaležen mi je bil, da sem ga rešil iz mučnega položaja, in od tistih dob sva pri vsakem njegovem obisku še malo posedela in se pogovarjala o tem in onem.

Medtem sem bil našel nov zaslužek kot snažilec avtomobilov v neki garaži v Gobelinski aveniji, kjer sem ponoči z gobo in jelenovino umival karoserije. Potlej sem se moral z oljno ročko v roki splaziti pod vozove ali se pa zatopiti v skrivnostne konstrukcije motorjev.

Z mehaniko sem se že od nekdaj rad ukvarjal; prvič sem približno okusil, kako je avtomobilskemu lastniku pri duši, ko sem na Krfu šofiral neki sanitetni avto. V začetku mi je moj novi poklic kar ugajal. Toda plača je bila smešno majhna in paznik garaže neotesana surovina: le prekmalu sem spревidel, da bom v tej službi ostal le tako dolgo, dokler ne najdem kakšnega manj utrudljivega in bolje plačanega dela.

O tem sem nekoč govoril tudi svojemu italijanskemu pacientu. Njegovo stanje se je vidno boljšalo in mož mi je bil za mojo skrbno nego hvaležen od srca.

»Ali plešete?« me je nekega dne vprašal.

Odgovoril sem, da za takšne reči že nekaj mesecev nisem imel priložnosti, drugače mi je pa ples velik užitek.

»Pri nas v ‚Caméléonu', je menil, »bi se morebiti našlo kaj za vas. Eden izmed plesalcev nas misli namreč zapustiti. Če želite, bom govoril z našim poslovodjo. Posebna spretnost ni potrebna; za nastope imamo tako poseben poklicni plesalni par. Zadostuje, da ste od devetih do enih zvečer v lokalu in da povabite na ples osamljene dame ali takšne, ki se njihovi kavalirji ne marajo zaradi takšnegale foxtrotta zameriti svoji prebavi. Dobili boste stalno plačo in zraven še napitnino, ne vštevši,« pomenljivo mi je pomežiknil, »ne vštevši drugih ugodnih priložnosti, ki jih prinese takšna služba.«

Plačan plesalec? Zakaj neki ne! To je le za tiste poniževalen poklic, ki preže na ‚ugodne priložnosti', na kakršne je namignil moj italijanski pacient. Pri meni je stvar čisto drugačna: meni je zgolj za to, da se preživim in si zaslužim za šolnino, da dokončam svoje študije. Ali naj to dosežem z razkladanjem repe, z muziciranjem v kinu, z umivanjem avtomobilov ali pa s tem, da plešem z Američankami tango, mi je vseeno. Ne gre za to, kakšna je pot do cilja, samo da je poštena. In moj cilj je spodoben, le težko dosegljiv. Življenje je od dne do dne dražje. Ali imam pravico, zavreči priložnost za lahko in prijetno pomnožitev svojih dohodkov — zavreči jo zgolj zaradi abotnih, že zdavnaj zastarelih predsodkov?

Hude boje sem moral biti s svojo vestjo, a stiska mi ni puščala izbire.

Teden dni nato sem v brezhibno zlikanem smokingu nastopil svojo službo v ‚Caméléonu'.

Tako zdaj že mesec dni vodim po taktih foxtrottov, passodoblov in bluesov po jedilnici elegantne, le žal ne vselej mlade in ljubke gostje, ki jih spretna reklama primamlja v restavrant na Elizijskih poljanah. Vsega skup nas je četvero najetih plesalcev: en Francoz, dva Španca in jaz. Potlej nastopi poklicni plesni par: Elsie Sneedova in Charly Abott.

Za nas najete plesalce ni določen noben poseben ‚revir', kljub temu se najrajši držim onih gostov, ki jim streže Giuseppe Moroni. Kadar sedi kje v gneči v družbi kakšnega nadušljivega petdesetletnika katera z demanti obložena dama, ki pod mizo z nogami udarja takt, jo Giuseppe takoj iztakne in me nanjo opozori.

»Pojdite po ‚siroto', mi šepne,

ko pride mimo mene. »Ubožica kar cepeta.«

Grem tja, se priklonim in prosim kavalirja za dovoljenje. Navadno mož godrnjaje privoli, ne da bi svojo smotko izpustil iz zlato plombiranih zob. Potlej objamem in odpeljem po parketu voljno in nadišavljeno, v tenko večerno obleko odeto žensko telo, čigar nakit utegne biti vreden težke tisočake v funtih... Kakšna gora dinarjev po sedanjem tečaju!

Včasih mi Giuseppe še posebej pomigne z očmi, da me opozori na bankovec, ki mi ga je dama namenila pri odhodu kot plačilo za mojo prizadevnost. Z diskretnim smehljajem ga spustim v žep; nič več me ni sram napitnine.

In vendar, včeraj sem oni migljaj nalašč prezrl: ko je ‚ona' odhajala, sem se obrnil na drugo stran lokala. Upiralo se mi je, da bi to pot spravil napitnino; preveč očitno bi to poudarilo mojo podrejenost, mojo enakost z ostalimi uslužbenci; preveč bi mi skalilo spomin na najčudovitejše žensko bitje, ki sem ga kdaj koli smel držati v svojih rokah.

Od včerajšnjega dne me njena slika ne zapusti več; dobro vem, da izvira bolestni občutek v mojih prsih, ta nagon po izpovedi, zgolj iz želje, da bi mogel o njej govoriti.

Kdo je ta ženska? Ali jo bom še kdaj videl?

Nikoli mi niso prišle na um podobne misli. Zakaj se ne morem odtrgati od privida njene stroge, mile lepote? Zakaj vidim neprestano njen obraz, oblit z jarko lučjo plesišča, obraz, ki se izpod njegove tenke plasti pudra lesketa naravna bronasta barva njene polti? Zakaj me ne zapusti predstava njenega fino oblikovanega vratu in kratkih črnordečih las, na sencih zvitih v dva kodrčka, da odkrivata ušesi, ki v njih trepetata na dveh tenkih platinastih nitkah dva težka bisera?

Odkar je v spremstvu mladega moža v brezhibnem smokingu stopila v dvorano, nisem mogel odtrgati pogleda od nje. Z očmi sem jo spremljal do mize, kamor sta sedla. Videl sem, kako je spustila z ramen s kožuhovino pošiti brokatni plašč in odkrila čudovito obleko iz tila in zlatega laméja.

Ko je mladi mož, Anglež ali Američan, naročal natakarju, zanimajoč se z veliko uslužnostjo za želje svoje spremljevalke, sem še nekaj časa okleval v pritajenem strahu, da bosta zdaj zdaj vstala in zaplesala. Toda neznanec je odložil jedilni list in si prižgal cigareto, dama se je pa bežno pogledala v zrcalo, ki ga je vzela iz želvovinaste torbice.

Trenutek se mi je zdel pripraven: pristopil sem k mizi. Le zakaj mi je začelo srce na lepem hitreje utripati kakor sicer?

Pozdravil sem; toda še preden sem se utegnil ponuditi, je mlada dama že vstala, mi podala roko in me pogledala.

Kako naj popišem čar tega pogleda, te temnočrne oči, ki so se v njih kakor bliski odbijali odsevi električne luči? Temne veke so se pobesile: dolge, navzgor zavihane trepalnice so zasenčile lesk zrenic, moja roka je nežno objela drobno postavo in malce trepetaje prijela z leskečočimi se dragulji okrašene prste, katerih nohti so se mi zdeli ko majhni rožni popki.

Godba naju je potegnila za seboj. Ves čas med plesom ni dvignila pogleda. Molče, s stisnjenimi ustnicami je lahno in ljubko plavala po dvorani. Njeni koraki so se čudovito ujemali z mojimi. Če ne bi čutil dotika gibkega telesa, ki je iz njega vstajala težka in opojna vonjava neznanega mi parfuma, bi mislil, da plešem s prividom iz sanj.

Ker sem nekoliko večji od nje, je moj pogled med plesom počival na njenem ostriženem tilniku in na temnopoltem hrbtnem izrezu. Če sem pa pobesil oči, sem videl — ker se ji je obleka tesno prilegala — oblike, ki so izdajale lepo raslo, mladostno telo in skozi tenke svilene nogavice vitka, lepo oblikovana meča.

Godba je utihnila. Čar je izginil. Še zmerom molče sem peljal lepo tujko nazaj k njeni mizi. Sedla je, ne da bi bila besedico spregovorila. Njen spremljevalec se še zmenil ni zame in je takoj začel po angleško z njo govoriti. Očitno ji je bila francoščina tuja.

Obzirno sem se poslovil. Medtem ko sem vodil po dvorani neko neokretno Flamko s pobarvanimi lasmi in zalitim tilnikom, mi je venomer vstajala pred očmi ljubka vitkost moje kostanjelase plesalke, katere nedostopni obraz in molk sta bila neskončno dražestnejša kakor svetohlinsko nasmihanje in zapeljivi pogledi mesnate debeluške.

Od časa do časa sem mimogrede in od strani pogledal oba tujca: ona je bila sklonila glavo in jedla z elegantno neprisiljenostjo. Njen sosed ji je vneto nekaj pripovedoval. Gotovo ji je dvoril. Kako tudi ne? V bližini tako lepe ženske pridejo besede ljubezni človeku kar same na jezik!

Tisti večer sem imel srečo, da sem še dvakrat plesal z njo. Obakrat isto nemo plavanje po parketu, obakrat isto lagotno drsenje kakor v snu. Ta ženska je še večji plesalski genij kakor Elsie Sneedova, ki se je prejšnji večer pripravljala z menoj za novo tangovsko figuro.

Omamni opoj parfuma in dotik z gibkim toplim telesom, ki se je v gneči tesno prižemal k meni, sta zbujala v meni sladostrastno pijanost, brezumno poželenje, da bi to telo objel, da bi pritisnil svoje ustnice na to prelestno čelo, na sinje veke teh vročih oči, na polne ustnice, rdeče ko vrtnice iz Dobrudže.

Ko sta odhajala, sem zbežal na drugo stran dvorane, samo da ju ne bi srečal. V divjem onestepu sem se podil po dvorani z neko plavolaso, rožnolično Američanko. Mučno bi mi bilo, da bi za ples, ki je bil meni samemu v tolikšno naslado, vzel še kakšno plačilo. Hotel sem ohraniti čist spomin na to bežno opojnost, neomadeževan kakor je bil obraz te ženske, kakor je bila skladnost njenega telesa.

Tako je torej s to stvarjo... Dva foxtrotta in en tango sta bila dovolj, da sem prišel ob svoj hladni razum, da sem izgubil svoj srčni mir. Srčni mir? Ali ima mar srce pri tem dogodku kaj opravka? Ali je mogoče, da to nedopovedljivo koprnenje, ta očarljiva podoba, ki me od včeraj nič več ne zapusti, ni zgolj izraz navadnega mesnega poželenja? A vendar: saj se ljubezen, prava ljubezen, saj se najbolj vroče, nevzdržljive strasti na koncu koncev zmerom rode iz poželenja po goli zadostitvi telesne sle — sle, ki ne pozna ne čustva ne poezije!

Vsaj moj bratranec Ivan Stefanović, star, izkušen mož, je zmerom tako zatrjeval. Kolikokrat je tožil, kadar sva skupaj hodila po polju, da spomladi delo ne gre nič prav od rok. Živo se spominjam neke njegove pripombe, ko sva se vračala s štetja njegove živine. Ves dan sva prebila v hlevih pri kravah, svinjah in koštrunih in pri novorojenih črnih in belih prašičkih, ki so se, da so naju le uzrli, cvileč razbežali z gnojišč, kjer so se z naslado valjali. Bilo je na večer lepega aprilskega dne; ves kraj se je bil prvič po dolgi zimi odel v mehki zeleni plašč. Sadna drevesa, bela, kakor bi bila s snegom pokrita, in cvetoči grmi so tu pa tam pretrgali enoličnost travnikov in koruznih polj. V vseh odtenkih sinjine, od nežne azurne do temne indigaste barve, je sijalo jasno nebo, ozarjeno ob sončnem zahodu s plamenečimi odsevi. Nad molčečno naravo, kakor omamljeno od prvih poljubov pomladnega sonca, se je širila poživljajoča svežina večernega ozračja. Najina konja sta se sama od sebe spustila v tek; prhaje sta s kopiti teptala mehko zemljó, pokrito z debelo preprogo gnijočih fižolovih listov.

Ves dan je Ivan Stefanović rentačil nad otopelostjo zakupnikov, zanikrnostjo hlapcev, malomarnostjo dekel.

»Vidiš, Marko,« je dejal in pridržal svojega konja, ki se je bil spustil v dir, ker je zavohal bližino hleva, »vsi ti ljudje so žrtve pomladi. Oglej se naokoli: v slehernem zelenju poljejo novi sokovi, popki se razcvetajo, cvetlice cveto; dih rodovitnosti veje čez polja in travnike. Živina bezlja. Ljudje so zaljubljeni. Tvoji pesniki in romanopisci se mi zde smešni s svojim psihološkim razglabljanjem. Ljubezen ni nič drugega kakor skupna bolezen vseh živih bitij. Pri večini nastopi zgolj ob določenih časih, samo človeka popade lahko vsak čas, čeprav je tudi on v prvih lepih dneh dovzetnejši zanjo. Stara resnica je to; v vseh časih in v vseh jezikih so jo popisovali in opevali z mnogo bolj izbranimi besedami, kakor sem jih rabil jaz. Za to bolezen je samo eno zdravilo: preprosto, naravno, zanesljivo ko le kaj... Veruj mi, izkušnje imam: kadar opaziš, da se fantje nekam razžive, da zehajo in zijala prodajajo, namesto da bi delali; kadar jih vsak trenutek srečaš pri kuhinjskih vratih; kadar slivovko pijó in se gnetejo okoli goslača; kadar se dekleta začno brez vzroka smejati in se pretegujejo v svojih životkih, če gre kakšen moški mimo njih — takrat, prijatelj, brž po popa, da jih poženi in pomoži, če hočeš, da bo šlo delo od rok!«

Dolgo sem mislil, da je naziranje bratranca Ivana pravo; šele zdaj, ko gre za mene samega, ne morem več verovati v to.

Nemir, ki me je snoči prevzel, prečudna omama, ki je dehteče vitko telo te ženske z njo opijanilo moje čute, nista prav nič v sorodu s primitivnim, zgolj živalskim poželenjem, ki je v pomladanskih nočeh spravljalo hlapce Ivana Stefanovića ob spanec. Podoben neopredeljiv občutek, bolesten in sladek obenem, sem spoznal svoj čas kot mlad študent, kadar sem bil o počitnicah v Palanki skupaj s svojo zalo sestrično Mašo. Tri leta je starejša od mene in je bila že zrelo dekle, ko sem bil jaz še pravi zelenec. Pogled na njene krepke noge, ki so se mi razodele za trenutke, kadar je plezala na drevesa, stikaje za ptičjimi gnezdi, dviganje in padanje njenih sopečih prsi po hitrem teku, me je nedopovedljivo razvnelo, tako da me je — ne da bi vedel, zakaj — na lepem postalo sram in sem zbežal, čeprav mi je bila Mašina družba zelo prijetna.

Ali naj bi bila to ljubezen? Ko se je leto dni nato poročila s kapetanom Petrom Zvonovićem, mi ni bilo hudo in o kakšni ljubosumnosti ni bilo v mojem srcu niti sledu.

Kar me danes muči, takisto ni ljubezen ne ljubosumnost: samo težka, mučna zavest poniževalne vloge, ki jo moram dan za dnem igrati pod silo razmer. Nasproti vsem tem srečnim, bogatim, neskrbnim ljudem, ki se zame ne zmenijo niti za trohico bolj kakor za natakarja, ki jim streže, se zdim zapostavljen, manj vreden, odtujèn. Kadar vidim, kako izkoriščajo svoje škandalozno visokovredne dolarje, funte, goldinarje ali pezete in igrajo gospôdo v prestolnici deželc, ki jim je vsem pomagala na noge, medtem ko se moram jaz, član najmanjšega in med vsemi zmagovalci najhuje prizadetega naroda, preživljati s tem, da služim drugim za lakaja, mi od gneva stopijo solze v oči.

A čemu bi se pritoževal? Kakor da ne bom drevi spet kakor vselej na svojem mestu, kakor da ne bom spet plesal po neubranih zvokih črnske godbe z bogatimi tujkami! Da, mislim celo, da bom drevi celo točneje kakor sicer nastopil svojo službo...

Kdo ve?... Morebiti bo ‚ona' spet prišla?

Knjižničar pospravlja svoje papirje. Napočila je ura, ko knjižnico zapro. Iti moram. Koliko strani sem popisal! Koliko zapravljenega časa!

Zakaj?

28. maja, ob dveh ponoči

Prsi mi razganja, tako vse vriska v meni!

Moja žalostna kamrica doživlja nocoj nenavaden sijaj. Prvič po dolgih mesecih čutim spet veselje do življenja. Laže diham, kri mi hitreje polje po žilah, prečudna moč mi kipi iz vseh mišic in nehote požvižgavam refren vesele popevke.

Konec je plesne tlake v ‚Caméléonu'!

Že za drevi se je moralo ravnateljstvo lokala ogledati za namestnikom! Moje malo, okroglo ogledalo mi kaže sliko čisto drugega človeka, pomlajenega, ker nimam več brkov, ki so mi še danes opoldne pokrivali zgornjo ustnico. In na mizi, pod svetilko, leži ček ‚Traveller's banke' s temi besedami: »Izplačajte gospodu Marku Iljiću vsoto trideset funtov šterlingov.«

Trideset funtov! Dva tisoč frankov! In na ček je podpis sira Williama Smart-Millerja...

Pridejo mi trenutki, ko se vprašam, ali ne sanjam, ali ne žive nepričakovani dogodki tega pomembnega dne zgolj v moji domišljiji. Pa ne: vse je prava, otipljiva resničnost. Ček je tu, primem ga lahko... Sir W. Smart-Miller tudi ni duh: prav danes popoldne me je sprejel v hotelu ‚Crillonu' in po jutrišnjem pojdem z njim na potovanje...

Dalje prihodnjič

PREPOVEDANA LJUBEZEN

PO NEMŠKEM IZVIRNIKU PRIREDILA R. L.

* LJUBEZENSKI ROMAN DVEH MLADIH LJUDI

23. nadaljevanje

»Karla,« je zaihtela Helena, »saj ni tako, ti imaš pravico, mučili smo te — pomiri se! Zaradi umirajočega otroka se ne prepirajmo, prosim te. Odpusti to uro, ki nas je nazadnje — nazadnje —«

»Saj ne umira, ne sme umreti,« je zahropla Karla, »ne, ne! Pusti me, naj govorim, ne vem, če bom drugič imela pogum. Jurija sem varala od vsega začetka, nikoli nisem mogla pozabiti Karla Hildebrandta; Jurijeva mati je to hotela, zaradi mojega denarja, in jaz sem bila takoj zadovoljna, ker mi je to laskalo. Zülla mi je bila všeč. Vedela sem, da je bil prisiljen priti k meni, da je ustregel želji svoje bolne matere in je očeta prosil za mojo roko. Vse sem zvedela, tudi to, da jo je Jurij še na smrtni postelji prosil, naj ga odveže obljube — in še sem vztrajala — imela sem pogum, da sem vztrajala, in potlej — potlej je prišla kazen. Helena,« je hlastno šepetala, »zmerom me je zaničeval, še mojega denarja ni hotel; in tisti, ki sem mu zaradi Jurija odrekla zvestobo, on me je šele zaničeval!

»Potlej sem ga hotela prisiliti, niti za las nisem hotela popustiti, da bi se umaknila z mesta, ki sem si ga priborila. Delala sem za Jurija, na njegovem posestvu, kakor vprežna živina, da bi si priborila vsaj prijazen pogled. Hotela sem omamiti otroka in ga navezati nase z dobroto in zvijačo, a nobeden izmed njiju se še zmenil ni za to. Z vsakim dnem sem postajala bolj strupena in sem se veselila, ko sem videla, da trpite, kajti jaz sem še bolj trpela. Bila je moja pravica, ki sem jo terjala, stala je črna na belem! Pri tem sem zbolela — tukaj, tukaj!« prijela se je za glavo in za prsi.

»O, koliko sem trpela zaradi obupa, ker se je otrok, ki sem ga ljubila kakor svojo lastno kri, odvračal od mene. Potlej sem se znašla s svojo neizmerno bolečino v tujini; hrepenenje je kričalo v moji duši, vest me je pekla, vse pred menoj je bilo brez cilja. Takrat sem dobila brzojavko: ‚Če hočete svojega sina videti še živega, se brez odloga vrnite.' Mislila sem si: morebiti še ni prepozno, morebiti bom še lahko popravila krivico, morebiti mi boš še odpustila; Helena — za božjo voljo — ali mi odpustiš?«

Ko se je presunjena Helena sklonila k njej in jo objela, je strta žena zdrknila k njenim nogam.

S Heleno sva jo odnesli v mojo sobo in jo položili na blazinjak. Potlej sem poklicala gospodično Dürrhahnovo, ki je še zmerom stala na hodniku kakor prikovana. Naglo sva jo slekli in jo začeli drgniti, da se ogreje. Ko sva jo pa položili v toplo posteljo, jo je popadel obupen kašelj, ki je le počasi popustil; potlej je vsa onemogla obležala.

Gospodična je rade volje ostala pri Karli, Helena se je pa vrnila k Jurčkovi postelji in tam nepremično sedela.

V naslednjih urah sem še večkrat pogledala h Karli, ki je še zmerom nepremično ležala. Prav tako nepremično je pa ležal tudi otrok, in Loti, ki je prevzela moj sedež v kolu, mi je pokimala, češ da trdno spi. Ko se je zjutraj zaznaval dan, je Karla še prav tako ležala, z obrazom navzgor, le oči je imela zaprte.

Z gospodično Dürrhahnovo sva se splazili iz sobe, po hodniku in po stopnicah in se pogreli pri topli lončeni peči v jedilnici. Gospodična je na samovarju kuhala kavo.

»Gospodična Meissnova,« je polglasno dejala, »ali ste kaj takega pričakovali od Karle?«

Zmajala sem z glavo. Bog daj, da bi res tako mislila. Potlej sem se spomnila, da stara gospodična niti ne sluti reči, ki jih je pripovedovala Karla, in sem dejala:

»Karla je tako nerazumljivo govorila, najbrže je imela vročico.«

»Tako?« Srebala je kavo, potlej mi je pa nekaj pripovedovala, česar se pa nič več ne spominjam, kajti kljub razburjenju in močni kavi sem zadremala. Slišala sem staro učiteljico, kako hodi po sobi in odpira vrata, in čutila sem, da se že dani. Zdelo se mi je, kakor da bi imela čudne sanje, ki se jih nisem mogla iznebiti, slišala sem glasove, drdranje koles po pesku, bitje ure. V svojih udih sem čutila neko mrtvilo, da se nisem mogla niti ganiti. Nazadnje mi je Loti zaklicala na uho:

»Gospodična Meissnova, devet je ura, gospod zdravnik je že gori in naš malček že prav svetlo gleda!«

Strmela sem vanjo in se nisem mogla znajti, potlej sem pa skočila na noge in stekla po stopnicah. Ob dečkovi postelji je sedel doktor Liebe. Helena se je pa na drugi strani sklanjala nad njim; ni še uredila svoje pričeske in lepi težki šopi so ji viseli preko ramen. Eenega je držal v roki Jurček in strmel vanjo. Ko me je zagledal, me je koj spoznal.

»Teta Ana,« je rekel s šibkim glasom, »tetka Helenica, to je teta Ana — kje je pa mama?«

Helena ga je potolažila, da bo prišla pozneje, zdaj je utrujena in mora nekoliko počivati.

»Ti moraš tudi zaspati, poredež,« je dejal doktor Liebe, »spusti kite, tetka Helenica je tudi trudna; dosti dela si nam dal, ti malopridnež.«

Otrok se je obrnil v stran in mirno zaspal.

»Kako je pa gospe Rhodnovi?« sem vprašala zdravnika.

Zmignil je z rameni.

»Živčna utrujenost, veliko je prestala. Ali ne bi hoteli pozvedeti pri gospodični Dürrhahnovi, ki je pri njej? Karlo sem obvestil na njeno željo, ko se je otroku bolezen poslabšala. Saj je bilo že čudno, da je sploh odpotovala; razlagati si morem samo s tem, da je imela razdražene živce. Brzojavka jo je bolj zadela, kakor sem si mislil. Spanje! Spanje je zanjo najboljše!« je dostavil.

Karla je spala, kakor da se ne bi hotela nikoli več zbuditi. Spal je pa tudi Jurček in zraven njega na blazinjaku Helena, v kotu na naslanjaču pa Loti. Smrtna tišina je vladala po vsej hiši, ko sem sedela z Jurijem v njegovi sobi in začudenemu možu pripovedovala o dogodkih te noči. Tiho je sedel, ker je komaj mogel razumeti, da je njegov otrok res iz nevarnosti in da sta ljubezen do njegovega otroka in strah, da bi ga izgubila, prignala Karlo domov.

* * *

Kaj so se po Karlinem ozdravljenju dogovorili med seboj Jurij, njegova žena in Helena, nisem nikoli zvedela. Vem le to, da se je tisto, na čemer je Helena z vso odločnostjo vztrajala, tudi zgodilo. Helena ni dopustila, da bi se Karla umaknila v samoto, samo da bi ji napravila prostor. Nihče razen nas ni nikoli zvedel, da se je Karla hotela odstraniti zato, da bi otrok dobil pravo mater.

Helena je vztrajala pri tem, ker je vedela, da Karla kljub svoji dobri volji ločitve ne bi prenesla, ker ni bila dovolj trdna. Helena je pa hotela še dalje ostati sama, hotela je še zmerom sama nositi svoje gorje — ostala je v Mali Züllí. Sestri se nista videli nič pogosteje kakor prej, kadar se je pa to zgodilo, o praznikih ali na družinskih posvetovanjih zaradi Jurčka, je imela Karla le prijazne, dobre besede za svojo sestro. Pa ne da bi se bila Karla na lepem spremenila — za prazen nič se je razburila. Nasproti Juriju je bila še zmerom hladna, umerjena, toda gledala je stvar s čisto drugimi očmi in prav nič se ni več vtikala v Jurčkovo vzgojo. Jurčka je pa čedalje bolj ljubila. Bila je z njim ljubezniva, skrbela je za njegove oblekce, pošiljala mu je velike zavoje priboljškov. Zlasti je pa skrbela za to, da bi nekoč lahko brez skrbi gospodaril na vzornem posestvu.

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

VSE LETO MOŠT (šira)

lahko trajno pripravite iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove

BREZ KAKIH APARATOV! BREZ IZGUBE ČASA! BREZ STROKOVNEGA ZNANJA!

S POMOČJO **NIPAKOBINA A/II.**

ODLIČNA IZNAJDBA DANAŠNJE ZNANOSTI! ENOSTAVNO! POCENI! HIGIENSKO!

Odobrilo ministrstvo za poljedelstvo.

Pojasnila in cenik pošlje brezplačno:

RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ul. 1

Novela „Družinskega tednika“

Oče in sin

Nemški napisal H. B. Kranz

Pohajkovala sta po ozkih ulicah Montmartra, dokler nista prišla na široke razkošne bulevarje, kjer so vsevprek vrveli ljudje in kjer so na več krajih svirali godci in peli. Lep in topel avgustov večer je bil. Po nebu so plavali rdeči oblaki v mračni sinjini. Spogledala sta se in se prisrčno nasmehnila. Spoznala sta se šele pred tremi dnevi.

»Tja pojde jutri moja pot, srček,« je rekel krepki, mladi, temnolasi vojak in pokazal z levico proti vzhodu, kamor so bežali oblaki v temnem večeru. Z desnico je objel vitko, očarljivo, svetlolaso Margerito okrog pasu.

»In od ondod se boš kmalu vrnil, Pierre, ljubček moj,« je rekla nato Margerita. Nekam plašno je pogledala moža, ki je stopal neskrbno in veselo zraven nje.

»Kajpak, kmalu se bom vrnil,« se je nasmehnil Pierre. Saj ne bi mogel vzdržati brez tebe več ko nekaj tednov. Ko se bom vrnil, se bova poročila in potlej bova vse življenje skupaj.«

Prisrčno sta se zagledala drug v drugega in pozabila na vse okrog sebe, na ljudi, na vrišč, na pesmi, na veliko, slavno mesto Pariz. In celo vojna je izginila v neskončni daljavi pred njima, razblinila se je v nič kakor para. Na vzhodu so pa že bobneli topovi, strojnice so že regljale in zelene planjave je že škropila kri padlih vojakov...

***

Margerita je čakala tedne in mesece, a vojne ni hotelo biti konec. Dvakrat je dobila razglednico s pozdravi iz nekega neznanega kraja na vzhodu. Na dopisnici ni bil napisan kraj, samo številka vojne pošte je bila na njej. Margerita je ljubeče odgovorila in tudi potlej je pisala Pierru, ko od njega ni dobila nobenega sporočila več.

Zvečer, ko so že zdavnaj zaprli trgovino s klobuki, kjer je bila v službi, je sedela doma za mizo ter je z majhno in tenko pisavo risala skrivnostne križce in srčke na kos papirja. Pierre bo že razumel, kaj misli s tem.

Nekaj pa Pierru ni mogla in ni hotela pisati, namreč to, da bo kmalu postal oče. Pierre je vojak in opravlja svojo dolžnost. Ni mu hotela delati nepotrebnih skrbi o bodočnosti. Toda ko se bo vrnil, ga bo počakala na postaji, s cvetlicami in otrokom v naročju. Če se je spomnila na presenečenje, ki čaka Pierra, so ji privrele solze v velike, svetle oči.

A čas je mineval, mali Jean je cepetal v zibelki, Pierra pa ni bilo od nikoder. Margerita je postajala čedalje bolj otožna in tiha. Nekega dne je šla v neko veliko hišo, ki je imela veliko vrat, in je povprašala, kaj je s Pierrom. Tu so ji povedali, da je podčastnik Legrand padel...

***

Mali Jean je zrasel in se razvijal v vitkega, zalega mladeniča. Čisto je bil podoben očetu, čeprav ga ni še nikoli videl. Če je vprašal mamo o njem, mu je odgovorila: »Tvoj oče je junaško padel v vojni, tam daleč na vzhodu, daleč od tod. Ponosen moraš biti nanj, kajti umrl je za naju, zame in zate.«

»Kje je njegov grob?« je vprašal Jean.

»Ne vem, dragec,« je odgovorila Margerita in ga pobožala po temni glavici. »Žalostno je, a vesel moraš biti, kajti tvoj oče je zelo ljubil tvojo mamo — in takšnih je malo dandanes. Pomisli samo na svojega najboljšega prijatelja Ernesta, ki ima očeta, a ta živi z neko tujo žensko in se prav nič ne briga za svojega sina. Njegova mati je zato zelo nesrečna.«

Malokdaj je Jean pomislil na svojega očeta, kajti moral je težko delati v hrupni tovarni in tu ni imel mnogo časa za druge misli; moral je venomer misliti samo na stroje, ki so čakali nanj. Samo takrat, kadar so se njegovi tovariši pogovarjali o svojih ranjkih in kadar so na očetovski dan nosili domov darila, je začutil, da mu nekaj manjka.

Nekega jutra, ko je imel Jean dvajset let, je rekla Margerita: »Veš kaj, Jean, morebiti sva nekaj pozabila. Mislim namreč zastran tvojega očeta.« Nič več ni bila tako očarljiva kakor nekdaj, njene oči so postale motne. A bila je še zmerom ljubka, saj so tako rekle vse stranke v trgovini. Marsikdo si je želel, da bi šla z njim na sprehod, ali jo je povabil zvečer v kino; tudi na cesti so se ozirali moški za njo in se ji skušali približati, a Margerita se za vse to ni brigala, ker je še zmerom mislila na svojega Pierra.

»Ne razumem, mati,« je rekel Jean. In že so mu misli odhitele k mali, veseli Suzani, ki se je z njo zmenil, da bosta šla drevi na ples.

»Lahko bi šel kdaj na njegov grob,« je resno rekla Margerita.

»Na njegov grob?« Jean je ostrmel. »Saj si mi vendar zmeraj pravila, da je oče padel nekje na vzhodu, pri Verdunu in da nihče ne ve za njegov grob.«

»Da, nihče ne ve zanj. Prav zato sva nekaj zamudila. Vem, kam moraš iti, če hočeš govoriti s svojim očetom.«

Jean jo je začudeno gledal, a naposled je le razumel.

»Misliš — grob neznanega vojaka?«

Margerita je pokimala. »Da, na to mislim.«

»Ali misliš, da bi...?«

»Zakaj ne bi bilo možno, da so pripeljali baš tvojega očeta v Pariz in da je on ‚neznani vojak‘? Vem, da je padlo mnogo tisoč vojakov kakor on in da jih niso niti spodobno pokopali, toda možno je, da ravno on leži pod veličastno ploščo, ki nanjo polagajo vence. Kljub temu je pa tam zapuščen in sam, ali ne, Jean? Obiskujejo ga samo tujci. Njegova žena in njegov otrok ga pa nikoli ne obiščeta. Ali ne bi šel kdaj na grob svojega očeta, Jean?...«

*

Nekega toplega avgustovega večera, po nebu so plavali rdeči oblački v mračni sinjini, je stopal po Elizejskih poljanah eleganten starejši gospod; nekam negotovo je hodil, ko da bi bil tujec. Krenil je proti velikemu trgu, kjer stoji grob neznanega vojaka. Tri dni je bil že v mestu, ki je iz njega pred več ko dvajsetimi leti odšel neskrbno v vojno. In jutri namerava spet odpotovati.

Ali še živi mala Margerita? Mislil je, da jo je že pozabil, takrat ko je bil nevarno ranjen in ko je bil v vojnem ujetništvu in nekaj let pozneje, po dolgi bolezni, ko je na posestvu, kjer je pomagal pri žetvi, spoznal Ano. Zdaj je prišel iz Kanade, postal je bogat, a nekam osamljen, ker ni imel otrok. Večkrat se je vprašal: »Za koga prav za prav delam?«

Venomer je mislil na drobno, zalo Margerito iz prodajalne klobukov, ki ga je tako zelo ljubila. Ali je bila srečnejša kakor on? Ali ima morebiti kakšnega sina, ki bo nekoč hodil na grob svojega očeta? Kdo bo pa obiskoval njegov grob? Mogoče ob priložnosti kakšen prijatelj, za bežno minuto. Ali naj poišče Margerito? Prepozno; toliko let je že minilo od takrat, ko sta se ljubila in ne bi ji bilo prijetno, če bi jo spet spomnil na preteklost.

Na drugi strani, nekaj korakov dalje, je stal zastaven mladenič in s svojimi temnimi očmi pobožno strmel v kamnito ploščo, ki je pokrivala ‚neznanega junaka‘.

Če bi imel sina, bi bil približno toliko star kakor ta mladenič tu, je premišljeval Pierre Lagrand, bankir iz Montreala. Obšel ga je občutek kesanja in grenkobe. Ne bi smel pozabiti Margerito, je premišljeval, morebiti bi imel z njo sina in bi bil srečnejši, kakor sem...

Nasmehnil se je mladeniču, ki se je bil pravkar obrnil in prijel za klobuk.

»Ali vas smem prositi za ogenj, monsieur?«

»Prosim!«

Pierre Lagrand je vzel iz žepa zlat vžigalnik in prižgal poceni cigareto, ki jo je mladenič vtaknil v usta.

»Hvala lepa.«

Potlej sta šla oba svojo pot — oče nazaj v elegantni hotel nasproti Opere, kjer je stanoval; sin domov, da pove materi, da je izročil njene pozdrave.

(be)

Kača zadušila otroka

(ba) **Kairo**, septembra. Mestece Nag-Hamadi v gornjem Egiptu je dva dni živelo v paničnem strahu pred neko kačo.

Ko se je te dni neka egiptovska kmetica vrnila z dela na trsnem polju domov, je našla svojega trimesečnega otroka v strašnem položaju: velikanska kača se je ovijala okrog ubogega otročička. Kmetica jo je udarila z motiko, ki jo je držala v roki. Kača je spustila svojo žrtev in ušla. Nesrečnega otroka mati ni mogla več obuditi v življenje; kača ga je bila zadušila.

Še isti večer se je imel vršiti pogreb nesrečnega otročička. Vsi sorodniki so stali okrog krste in objokovali njegovo smrt. Na lepem so pa odreveneli: zagledali so bili kačo, ki se je priplazila v sobo. S krikom in vikom so se pogrebci razbežali na vse strani.

Babjeverni kakor so bili, se kmetje niso več upali prestopiti praga hiše žalosti, češ da se je vanjo naselil sam hudič v kačji podobi.

Poklicali so stražnike, da bi kačo pobili. Prišel je celo sam župan. Po dolgem iskanju so kačo zasačili na kokošjem dvorišču, kje je ravno požirala tretjo gos. Stražniki so kačo ustrelili in koj nato se je lahko nemoteno vršil pogreb nesrečnega otroka.

Mrtvo kačo so izmerili; bila je tri metre dolga kobra. V gornjem Egiptu baje že deset let niso videli tako ogromne plazilke.

(»Intran«, Pariz)

Da bo vsa družina vesela, je treba samo kupiti »Družinski tednik«!

Radio Ljubljana od 15. do 21. sept. 1938.

ČETRTEK 15. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Harmonika ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Koncert Radijskega orkestra ■ 18.40: Slovenščina za Slovence ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: 10 minut zabave ■ 20.00: Koncert pevskega zbora Glasbene Matice ■ 20.45: Plošče ■ 21.00: Koncert Radijskega orkestra ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Koncert lahke glasbe ■ Konec ob 23. uri.

PETEK 16. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Plošče ■ 18.40: Ženska ura ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zanimivosti za planince ■ 20.00: Koncert ■ 21.20: Orglice in harmonika ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.30: Angleške plošče ■ Konec ob 23. uri.

SOBOTA 17. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Radijski orkester ■ 18.40: Socialno skrbstvo v Ameriki ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Pregled sporeda ■ 20.00: O zunanji politiki ■ 20.30: Plošče ■ 21.00: Napovedi, poročila ■ Konec ob 23. uri.

NEDELJA 18. SEPTEMBRA

8.00: Radijski orkester ■ 9.00: Napovedi, poročila ■ 9.15: Plošče ■ 9.45: Verski govor ■ 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice ■ 11.00: Otroška ura ■ 11.30: Plošče ■ 12.00: Koncert Bežigrajskega pev. zbora ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Opoldanski koncert radij. orkestra ■ 17.00: Kmet. ura ■ 17.30: Plošče ■ 18.00: Površnik, veseloigra ■ 18.30: Plošče ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Violinski koncert ■ 20.40: Plošče ■ 21.00: Radijski orkester ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Jožek in Ježek ■ Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 19. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Plošče ■ 18.40: O biologiji žene ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zanimivosti ■ 20.00: Zdravice ob spremljevanju harmonike ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik ■ Konec ob 23. uri.

TOREK 20. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Plošče ■ 18.40: Pomen za življenje ima nauk o značaju ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Deset minut zabave ■ 20.00: Plošče ■ 20.30: Koncert ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Originalna švicarska godba ■ Konec ob 23. uri.

SREDA 21. SEPTEMBRA

12.00: Akademski pevski kvintet ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Plošče ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Plošče ■ 18.40: Mladinska ura ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Plošče ■ 20.00: Orgelski koncert ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Plošče ■ Konec ob 23. uri.

Plačajte naročnino!

Perilo je gotov denar!

Prav tako kakor prinaša kapital obresti, tako podaljšate s pravilnim pranjem trpežnost perila in s tem prihranite v gospodinjstvu nepotrebne izdatke. Edini pogoj je, da uporabljate za pranje milo, ki temeljito pere in pri tem varuje perilo.

SCHICHTOVO TERPENTINOVO MILO

pere bleščeče belo

Ze 30 let vodeč po vsem svetu!

Ob priliki 30letnega jubileja tovarne, razpošilja Goldmichel 1000 garnitur, sestoječe iz
1 orig. polnilnega peresa s 25 let. garan.
1 moderne patentne pisaljke, brezplačno samo proti povračilu stroškov. Lastni izdatki za carino, luksuzni in prometni davek, poštnino itd. znašajo

din 58·— za 1 garnituro
din 155·— za 3 garniture

kateri znesek se povzame. Izkoristite ugodno priliko! Pri naročilu je treba navesti vrsto pisave: ozka, srednja ali široka.
Jugoslov. generalno zastopstvo
Goldmichelengel, Maribor, poštni predal 91

Kmetska posojilnica
ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zav.
v Ljubljani, Tyrševa c. 18.

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%
vloge proti odpovedi po 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost * Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle * Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA - STARI TRG 9
Velika izbira vsakovrstnih naočnikov, povečevalnih stekel, daljnogledov, toplomerov, barometrov, barotermometrov, hygrometrov itd. — Raznovrstne ure, zlatnina in srebrnina. — Ceniki brezplačno

Dežne plašče
HUBERTUS, TRENCHCOATI, OBLEKE itd. si nabavite najboljše in najceneje pri
Preskerju
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Za jesen

potrebujete novo obleko, plašč, suknjo in manufakturo sploh
Dobro blago in najceneje kupite v
manufakturi NOVAK
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 15
pri Nunski cerkvi

MALI OGLASI

NAJCENEJŠI NAKUP KVALITETNEGA POHIŠTVA vam nudi Krže Franc — mizarstvo, Vrhnika. Spalnice iz orehove korenine z večletnim jamstvom 6500·— din — šperane fino pleskane 3600·— din, iz masivne črešnje 4500·— din. Skladišče in ogled pohištva Ljubljana, Prečna ulica 6, nasproti mestnega kopališča.

Izdaja za konsorcij »Družinskega tednika« K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.